

Ukaz o proglašenju Zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III)

Proglašavam Zakon o potvrđivanju okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenata za pretpristupnu podršku (IPA III), koji je donijela Skupština Crne Gore 27. saziva na sjednici Desetog vanrednog zasijedanja u 2022. godini, dana 29. septembra 2022. godine.

Broj: 01-1017/2

Podgorica, 10. oktobar 2022. godine

Predsjednik Crne Gore

Milo Đukanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 17 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva, na sjednici Desetog vanrednog zasijedanja u 2022. godini, dana 29. septembra 2022. godine, donijela je

Zakon o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III)

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG - Međunarodni ugovori", br. 6/2022 od 21.10.2022. godine. Okvirni finansijski sporazum je stupio na snagu 2.11.2022. godine - vidi: [Objavu](#) - MU, 3/2023.

Član 1

Potvrđuje se Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III), potpisan u Briselu 13. aprila 2022. godine i u Podgorici 16. juna 2022. godine, u originalu na engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Okvirnog finansijskog sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na crnogorski jezik, glasi:

NAPOMENA REDAKCIJE: Tekst Sporazuma na engleskom jeziku, koji čini sastavni deo ovog zakona, nije posebno dat i ukoliko vam bude potreban, možete se obratiti Redakciji ING-PRO putem mejla redakcija@ingpro.rs.

OKVIRNI FINANSIJSKI SPORAZUM O PARTNERSTVU IZMEĐU EVROPSKE KOMISIJE CRNE GORE KOJU PREDSTAVLJA VLADA CRNE GORE O MODELIMA SPROVOĐENJA FINANSIJSKE PODRŠKE EU CRNOJ GORI U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU PODRŠKU (IPA III)

Evropska komisija, u daljem tekstu "Komisija", postupajući za račun i u ime Evropske unije s jedne strane,

Vlada Crne Gore, postupajući u ime Crne Gore, u daljem tekstu "Korisnica IPA III podrške" s druge strane, u daljem tekstu zajedno "Strane potpisnice"

S obzirom na sljedeće:

1) Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁰ ("Uredba IPA III") predstavlja pravni osnov za pružanje finansijske podrške korisnicima navedenim u Aneksu I Uredbe IPA III ("korisnici IPA III").

2) IPA III Uredba ima za cilj podršku korisnicima u procesu usvajanja i sprovođenja političkih, institucionalnih, zakonodavnih, administrativnih, socijalnih i ekonomski reformi koje se zahtijevaju od korisnica kako bi bili u skladu sa vrijednostima Unije i da se postupno usklađuju sa pravilima, standardima, politikama i praksama Unije (acquis), s ciljem članstva u Uniji, čime se doprinosi njihovoj stabilnosti, bezbjednosti i prosperitetu.

3) Shodno članu 9(1) Uredbe IPA III, Poglavlje III, Glava II Uredbe (EU) 2021/947⁵¹ ("Uredba o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju- Uredba NDICF"), osim člana 28(1) te Uredbe, primjenjuje se na Uredbu IPA III.

4) Član 130 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵² ("Finansijska uredba") omogućava Komisiji da uspostavi okvirni partnerski sporazum o finansijskoj podršci za dugoročnu saradnju sa korisnicima.

5) 15. decembra 2021. godine, Komisija je usvojila Uredbu o sprovođenju 2021/2236 o bližim pravilima za sprovođenje Uredbe 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta kojom se uspostavlja Instrument pretprijetne podrške (IPA III)⁵³, (u daljem tekstu "Uredba o sprovođenju IPA III") kojom se propisuju odredbe o upravljanju i kontroli.

⁵⁰ Uredba 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. o uspostavljanju Instrumenta pretprijetne podrške (IPA III) (Sl. list L 330, 20.9.2021, str. 1).

⁵¹ Uredba (EU) 2021/947 Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. juna 2021. o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju - Globalna Europa, o izmjeni i stavljanju van snage Odluke 446/2014/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i o stavljanju van snage Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskog parlamenta i Savjeta i Uredbe (EK, Euratom) Br. 480/2009 (Sl. list L 209, 14.6.2021, str. 1).

⁵² Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. o finansijskim pravilima primjenjivim na opšti budžet Unije o izmjeni i dopuni Uredbi (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014, i Odluka br. 541/2014/EU i Uredba koja se stavlja van snage (EU, Euratom) br. 966/2012 (Sl. list L 193, 30.7.2018, str. 1).

⁵³ Uredba o sprovođenju (EU) 2021/2236 o bližim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta kojom se uspostavlja Instrument pretprijetne podrške (IPA III), Sl. 450/10,16.12.2021, str. 10.

SPORAZUMJELE SU SE KAO ŠTO SLIJEDI:

ODJELJAK I

OPŠTE ODREDBE

Tumačenje

Član 1

1) Ukoliko u ovom sporazumu nema izričite suprotne odredbe, termini koji se koriste u njemu imaju značenje koje im se pripisuje u Uredbi NDICI, Uredbi IPA III i Uredbi o sprovođenju IPA III.

2) Ukoliko u ovom sporazumu nema izričite suprotne odredbe, upućivanje na ovaj sporazum predstavlja upućivanje na ovaj sporazum sa svim njegovim izmjenama, dopunama ili zamjenama.

3) Naslovi u ovom sporazumu nemaju pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

Djelimično nevaženje i nenamjerne praznine

Član 2

Ukoliko neka odredba ovog sporazuma jeste ili postane nevažeća ili ukoliko ovaj sporazum sadrži nenamjerne praznine, to ne utiče na važenje ostalih odredbi ovog sporazuma. Strane potpisnice će zamijeniti svaku nevažeću odredbu važećom odredbom ili tumačenjem koje je najpribližnije svrsi i namjeri nevažeće odredbe. Strane potpisnice će popuniti svaku nenamjernu prazninu odredbom ili tumačenjem koje najviše odgovara svrsi i namjeri ovog sporazuma u skladu sa Uredbom IPA III i Uredbom o sprovođenju IPA III.

Definicije

Član 3

Za potrebe ovog sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

a) "Program" podrazumijeva godišnje ili višegodišnje akcione planove ili mjere predviđene članom 9 Uredbe IPA III i Poglavljem III, Glava II Uredbe NDICI;

- b) "Korisnica IPA III" podrazumijeva jednu od korisnica navedenih u Aneksu I Uredbe (EU) 2021/1529;
- c) "Sektorski sporazum" se definiše kao sporazum koji su zaključili Komisija i korisnica IPA III za sprovođenje specifičnog IPA III programa, kojim se propisuju pravila i postupci koji se moraju poštovati, a koji nisu sadržani u ovom sporazumu ili u finansijskim sporazumima;
- d) "Finansijski sporazum" se definiše kao godišnji ili višegodišnji sporazum koji su zaključili Komisija i korisnica IPA III radi sprovođenja podrške u okviru IPA III;
- e) "Organ" znači javni subjekat ili tijelo korisnice IPA III ili zemlje članice na centralnom, regionalnom ili lokalnom nivou;
- f) "Veliki projekat" znači projekat koji se sastoji od niza radova, aktivnosti ili usluga koji je sam po sebi namijenjen ispunjavanju određenog i nedjeljivog zadatka precizne ekonomske ili tehničke prirode, koji ima jasno definisane ciljeve i čiji ukupni trošak premašuje ono što je navedeno u odgovarajućem sektorskom ili finansijskom sporazumu;
- g) "Održivost IPA III podrške" znači u kojoj mjeri rezultati koji su ostvareni i na koje direktno utiče finansijska podrška nastavljaju ili će vjerovatno nastaviti da se ostvaruju nakon završetka perioda sprovođenja akcije;
- h) "Primalac" se definiše kao korisnik bespovratna podrška (uključujući tvining partnera), izvršilac ugovora o uslugama, nabavci ili radovima, korisnik u okviru programa prekogranične saradnje, ugovorna strana sporazuma o doprinosu u okviru indirektnog upravljanja ili svako fizičko ili pravno lice koje prima finansijsku podršku;
- i) "Finansijska godina" se definiše kao period od 1. januara do 31. decembra date godine u skladu sa članom 9 Finansijske uredbe.

Svrha i područje primjene

Član 4

1) U cilju pružanja podrške korisnici IPA III u usvajanju i sprovođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i ekonomskih reformi koje su potrebne za usklađivanje s vrijednostima Unije i postupno usklađivanje s pravilima, standardima, politikama i praksama Unije s ciljem članstva u Uniji, ugovorne strane su se složile da sprovedu akcije u okviru tematskih prioriteta predviđenih u članu 3(3) i (4) i Aneksima II i III Uredbe IPA III, te da doprinesu ostvarenju specifičnih ciljeva koji su pobrojani u članu 3(2) ove uredbe.

2) Programi se finansiraju i sprovedu u skladu sa pravnim, administrativnim i tehničkim okvirom koji je utvrđen ovim sporazumom i detaljnije elaboriran u sektorskim ili finansijskim sporazumima, ako postoje.

3) Odredbe ovog sporazuma primjenjuju se na programe finansirane u skladu sa Uredbom IPA III.

4) Odredbe ovog sporazuma ne primjenjuju se na prekogranične programe saradnje IPA III između jednog ili više korisnica IPA III i jedne ili više država članica, transnacionalnih i međuregionalnih programa saradnje ili mjera koje su uspostavljene i sprovedene u skladu s Uredbom (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁴ ("Uredba o Interreg programima"), izuzev ukoliko se određeni finansijski sporazum o takvim programima izričito odnosi na ovaj sporazum ili na njegovu posebnu odredbu.

5) Uprava korisnice IPA III preduzima sve potrebne mjere kako bi olakšala sprovođenje programa.

6) Ovaj sporazum se primjenjuje na sve sektorske i finansijske sporazume zaključene između ugovornih strana za finansijsku podršku u skladu s IPA III Uredbom.

---

⁵⁴ Uredba (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. o posebnim odredbama za ostvarenje cilja evropske teritorijalne saradnje (Interreg) koji se podržava iz Evropskog fonda za regionalni razvoj i instrumenata spoljnog finansiranja (Sl. list L 231, 30.6.2021, str. 94).

Opšti principi finansijske podrške u okviru IPA III

Član 5

1) Podrška korisnici IPA III pruža se u skladu sa okvirom politike proširenja koji je definisao Evropski savjet, pri čemu Savjet uzima u obzir Saopštenje o strategiji proširenja i izvještaje o napretku koji predstavljaju sastavni dio godišnjeg paketa proširenja Komisije, kao i relevantne odluke Evropskog parlamenta.

2) Na finansijsku podršku Unije u okviru IPA III primjenjuju se sljedeći principi:

a) poštovanje principa koherentnosti, komplementarnosti, koordinacije, koncentracije, vlasništva, partnerstva i "neškodljivosti"; usklađenost sa budžetskim načelima utvrđenima u Finansijskoj uredbi;

b) dosljednost u odnosu na politike Unije i podrška postepenom usklađivanju sa pravnom tekovinom Evropske unije;

c) korisnik IPA III osigurava održivost IPA III podrške;

d) IPA III podrška uzima u obzir naučene lekcije iz prethodnih instrumenata podrške;

e) IPA III podrška se obezbjeđuje u partnerstvu sa korisnicom IPA III na osnovu IPA III programskog okvira, istovremeno osiguravajući da je vlasništvo nad programiranjem i sprovođenjem podrške iz IPA III na korisnici IPA III;

f) IPA III podrška osigurava nastavak sektorskog pristupa, čiji je cilj povećanje usklađenosti između nacionalnih strategija, sektorskih politika, dodjele sredstava i praksi potrošnje. U okviru IPA III, postojaće i stalni fokus na osiguravanju usklađenosti sektorskih reformi i horizontalne nacionalne politike planiranja, praćenja, izvještavanja i upravljanja javnim finansijama;

g) Osigurava se odgovarajuća vidljivost podrške i proaktivna promocija u okviru IPA III;

h) Tokom sprovođenja podrške sprečava se svaka diskriminacija na osnovu polne, rasne ili etničke pripadnosti, vjere ili

uvjerenja, invaliditeta, starosti ili seksualne orijentacije;

i) Podrška se planira, uz jasne ciljeve podložne verifikaciji, koji se moraju postići u određenom periodu. Dobijene rezultate treba procijeniti kroz indikatore; ti indikatori treba da budu relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni za praćenje i robustni (RACER), te specifični, mjerljivi, ostvarivi, realistični i vremenski ograničeni (SMART);

j) Podrška u okviru IPA III razlikuje se po opsegu i intenzitetu u skladu sa rezultatima korisnice IPA III, posebno u pogledu posvećenosti i napretku u sprovođenju reformi, kao i u skladu s potrebama. Pri procjeni učinka korisnice IPA III i odlučivanju o pružanju podrške posebna pažnja se posvećuje naporima koji se ulažu u području vladavine prava i temeljnih prava, demokratskih institucija i reforme javne uprave, kao i ekonomskog razvoja i konkurentnosti. U slučaju značajnog nazadovanja ili stalnog nedostatka napretka korisnice IPA III u tim područjima, kako se mjeri indikatorima iz člana 7(5) Uredbe IPA III, opseg i intenzitet podrške prilagođavaju se u skladu s tim.

3) Pružanje podrške IPA III podliježe ispunjavanju obaveza korisnice IPA III u skladu s ovim sporazumom i sektorskim i finansijskim sporazumima, ako postoje.

Uloga Nacionalnog IPA koordinatora

Član 6

1) Korisnik IPA III imenuje nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK), koji je glavni partner Komisiji za ukupni proces koordinacije programiranja, nadgledanja sprovođenja, evaluacije i izvještavanja o podršci IPA III. NIPAK je dužan da:

a) obezbijedi tijesnu vezu između korišćenja IPA podrške i opšteg procesa pridruživanja;

b) osigura sveukupnu koordinaciju programiranja, u skladu s ciljevima i tematskim prioritetima programskog okvira IPA III, nadgledanje sprovođenja, evaluaciju i izvještavanje IPA podrške, uključujući koordinaciju unutar uprave korisnice IPA III, kao i sa drugim donatorima;

c) koordinira učešće IPA III korisnica u relevantnim programima prekogranične saradnje iz člana 64(2), tačke (a) i (b), i prema potrebi, u programima transnacionalne i međuregionalne saradnje iz člana 64(2), tačke (c). NIPAK, prema potrebi, može da delegira svoje zadatke vezane za ovu koordinaciju na koordinatora za teritorijalnu saradnju ili na strukturu za upravljanje prekograničnom saradnjom;

d) nastoji da uprava korisnice IPA III preduzme sve neophodne korake kako bi olakšala sprovođenje predmetnih programa.

2) NIPAK je visoki predstavnik vlade ili centralne uprave korisnice IPA III koji ima odgovarajuća ovlašćenja.

3) Ako je Evropska unija otvorila pregovore o pristupanju s korisnicom IPA III, NIPAK se imenuje na viši položaj u nacionalnim strukturama za koordinaciju pristupnih pregovora.

Metodi sprovođenja

Član 7

(1) Podrška korisnici IPA III osigurava se kako je navedeno u Finansijskoj uredbi:

a) direktnim upravljanjem odjeljenja Komisije, uključujući osoblje Komisije u delegacijama Unije ili posredstvom izvršnih agencija definisanih u članu 62(1), tačka (a) Finansijske uredbe;

b) indirektnim upravljanjem, pri čemu Komisija povjerava zadatke izvršenja budžeta korisnici IPA III kako je definisano u članu 62(1), tačke (c)(i) Finansijske uredbe;

c) indirektnim upravljanjem sa tijelima koja nisu korisnici IPA III kako je definisano u članu 62(l)(c), tačke (ii) do (viii) Finansijske uredbe;

d) zajedničkim upravljanjem sa državama članicama definisanim u članu 62(1), tačka (b) Finansijske uredbe za programe prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje kako je definisano u članu 64(2), tačke (a) i (c) ovog sporazuma ili mjerama koje uključuju države članice Evropske unije i koji se sprovode u skladu sa Uredbom o Interreg programima.

Finansijski sporazumi

Član 8

1) Kada to nalaže predmetna odluka o finansiranju, finansijski sporazumi se mogu potpisati u okviru ovog okvirnog partnerskog sporazuma o finansijskoj podršci EU shodno članu 5 Uredbe o sprovođenju IPA III.

2) Kada se programi sprovode pod indirektnim upravljanjem korisnice IPA III, Okvirni partnerski sporazum o finansijskoj podršci, sektorski sporazum, ukoliko je primjenjivo, i finansijski sporazum koji se uzima u cjelosti mora biti u skladu sa članom 129, članom 155(6) i članom 158 Finansijske uredbe.

3) Za programe prekogranične saradnje između korisnica IPA III, Komisija i sve zemlje učesnice IPA III određenog programa mogu potpisati jedan finansijski sporazum.

4) Pravila za sprovođenje programa prekogranične saradnje između jedne ili više država članica EU i jedog ili više korisnica IPA III, za međuregionalne, transnacionalne i druge mjere se utvrđuju finansijskim sporazumom za predmetni program prekogranične saradnje koji potpisuju, u skladu sa Uredbom o Interreg programima, korisnica IPA III, Komisija i gdje je primjenjivo država članica u kojoj se nalazi Upravljačko tijelo za taj program prekogranične saradnje.

5) Finansijski sporazumi sadrže pravila kojima se predviđa pravo Komisije da suspenduje finansijske sporazume ako korisnica IPA III krši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava, te u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnica IPA III kriv za težak profesionalni propust koji se dokazuje bilo kojim opravdanim sredstvima.

6) Ukoliko finansijski sporazum ne postoji, primjenjuju se pravila iz ovog sporazuma.

Sektorski sporazumi

Član 9

1) Ovaj okvirni partnerski sporazum o finansijskoj podršci može se dopuniti sektorskim sporazumima kojima se utvrđuju posebne odredbe za upravljanje i sprovođenje podrške u okviru IPA III u posebnim područjima ili programima politike.

2) Dodatne pojedinosti koje se tiču programa ruralnog razvoja utvrđuju se u odgovarajućim sektorskim sporazumima koji, između ostalog, određuju mjere kojima se podrška sprovodi.

3) Ukoliko postoje, sektorski sporazumi koji se odnose na određeno područje politike ili program primjenjuju se na sve finansijske sporazume sklopljene u okviru tog područja politike ili programa.

ODJELJAK II

PRAVILA O INDIREKTNOM UPRAVLJANJU OD STRANE DRŽAVE KORISNICE IPA III PODRŠKE

GLAVA I

SISTEMI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Uspostavljanje struktura i organa za indirektno upravljanje od strane korisnice IPA III

Član 10

1) U slučaju indirektnog upravljanja, korisnica IPA III je dužna da uspostavi sljedeće strukture i organe:

a) nacionalni IPA koordinator (NIPAK);

b) nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO);

c) NAO uspostavlja Upravljačku strukturu koja se sastoji od Kancelarije za podršku NAO-u i Tijela za upravljanje računima;

d) upravljačka tijela i posrednička tijela;

e) revizorsko tijelo.

2) Korisnik IPA III je dužan da obezbijedi adekvatnu podjelu dužnosti između i unutar struktura iz stava 1.

3) NAO je visoki predstavnik vlade ili centralne uprave korisnice IPA III s odgovarajućim ovlaštenjem.

4) Upravljačko tijelo svakog programa je odgovorno za cjelokupno upravljanje programom.

5) Upravljačko tijelo određuje jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje zadataka finansijskog upravljanja programom ("posrednička tijela za finansijsko upravljanje").

6) Zadaci finansijskog upravljanja odvojeni su od Upravljačkog tijela. Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje autonomno donosi finansijske odluke u okviru programa.

7) Upravljačko tijelo može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za izvršavanje zadataka upravljanja područjem politike za koje su odgovorni u sistemu vlade ili administraciji korisnice IPA III ("posrednička tijela za upravljanje politikom").

8) Za IPA III godišnje programe:

a) Upravljačko tijelo uspostavlja se u kancelariji NIPAK-a, uz mogući izuzetak akcija čija je svrha pripremiti korisnice IPA III za apsorpciju evropskih strukturnih i investicionih fondova.

b) Tijela odgovorna za područja politike koja su podržana godišnjim programom određuju se od strane posredničkih tijela za upravljanje politikom.

9) Za IPA III program ruralnog razvoja, strukture iz stava (1), tačka (d), ovog člana su:

a) IPA Upravljačko tijelo za ruralni razvoj (IPARD) je javno tijelo koje djeluje na centralnom nivou, zaduženo za pripremu i sprovođenje akcija, uključujući odabir mjera i njihovu promociju, koordinaciju, evaluaciju, nadgledanje i izvještavanje o predmetnim akcijama, kako je predviđeno u Aneksu A, odredbi 6a. Upravljačkim tijelom IPARD-a upravlja visoki službenik s isključivim odgovornostima;

b) IPARD Agencija ima funkcije slične prirode kao agencija za plaćanja u državama članicama, zadužena za promociju, odabir projekata kao i odobrenje, kontrolu i obračun obaveza i plaćanja, te izvršenje plaćanja, kako je predviđeno u Aneksu A, odredbi 6b.

Funkcije i odgovornosti struktura i organa

Član 11

1) Strukture i organi iz člana 10 imaju funkcije i odgovornosti predviđene Aneksom A i u obavezi su da poštuju okvir interne kontrole Aneksa B.

2) Specifični zadaci i odgovornosti mogu se utvrditi u sektorskim ili finansijskim sporazumima u skladu s osnovnim pristupom koji je odabran za dodjelu funkcija i odgovornosti kako je utvrđeno u Aneksu A.

3) Ukoliko je u okviru indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III određenim licima ili subjektima dodijeljena odgovornost za neku aktivnost u vezi sa upravljanjem/sprovođenjem, kontrolom, nadzorom, nadgledanjem, evaluacijom, izvještavanjem, ili revizijom akcija, korisnica IPA III je dužan da omogući takvim licima ili subjektima da vrše svoje dužnosti povezane sa tom odgovornošću. Ovo naročito uključuje slučajeve kada nema hijerarhijskog odnosa između takvih lica ili subjekata i organa koji učestvuju u predmetnoj aktivnosti. Korisnik IPA III je posebno dužan da tim licima ili subjektima da ovlaštenja za uspostavljanje:

- a) formalnih radnih aranžmana u kojima se detaljno opisuju prava i obaveze predmetnih struktura i tijela;
- b) odgovarajućeg sistema za razmjenu informacija između njih i predmetnih organa, uključujući i ovlaštenje da traže informacije i pravo pristupa dokumentaciji i osoblju na terenu, ukoliko je to neophodno;
- c) standarda koje treba ispuniti i postupaka koje treba slijediti.

GLAVA II

SPECIFIČNE ODREDBE KOJE SE ODNOSU NA POVJERAVANJE ZA ZADATAKA IZVRŠENJA BUDŽETA NA IPA III KORISNIKA

Uslovi za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta na IPA III korisnicu

Član 12

1) Komisija povjerava zadatak izvršenja budžeta korisnici IPA III sklapanjem finansijskog sporazuma.

2) Prilikom upravljanja sredstvima IPA III, korisnica IPA III je dužna da poštuje principe dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti i zabrane diskriminacije, kao i da osigura vidljivost podrške IPA III. Korisnik IPA III dužan je da obezbijedi zaštitu finansijskih interesa Evropske unije koja odgovara zaštiti kada Komisija direktno sprovodi IPA III program, uzimajući naročito u obzir, između ostalog sljedeće:

- a) prirodu akcije;
- b) finansijske rizike;
- c) nivo garancije koji je rezultat njihovih sistema, pravila i procedura, zajedno sa mjerama koje preduzima Komisija kako bi vršila nadzor i pružala podršku sprovođenju zadataka koji su im povjereni.

3) Kako bi zaštitio finansijske interese Evropske unije, korisnica IPA III dužna je da:

- a) uspostavi i obezbijedi funkcionisanje djelotvornog i efikasnog sistema interne kontrole zasnovanog na međunarodnim najboljim praksama i posebno omogući prevenciju, otkrivanje, izvještavanje i ispravku nepravilnosti i prevara;
  - b) koristi računovodstveni sistem koji obezbjeđuje tačne, potpune i pouzdane informacije na vrijeme;
  - c) osigura da strukture i tijela iz člana 10(1), tačke (a) do (d) podliježu nezavisnoj eksternoj reviziji koju u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije vrši Revizorsko tijelo, koje je funkcionalno nezavisno od predmetnih struktura i tijela;
  - d) primjenjuje odgovarajuća pravila i procedure za obezbjeđivanje finansiranja trećih strana, uključujući transparentne, nediskriminirajuće, djelotvorne i efektivne postupke pregleda, pravila za povraćaj nepropisno plaćenih sredstava i pravila za isključivanje iz pristupa finansiranju;
  - e) obezbijedi, shodno članu 23, objavljivanje adekvatnih informacija o primaocima podrške;
  - f) obezbijedi zaštitu ličnih podataka u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1725 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁵ i Uredbom (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁶.
- 4) Kada se uvode neke značajne promjene u sisteme, pravila ili procedure korisnice IPA III ili u procedure koje se odnose na upravljanje sredstvima Unije koje je povjerenom Korisniku IPA III, korisnica IPA III dužan je da o tome odmah obavijesti Komisiju. Komisija pregleda finansijske sporazume zaključene sa korisnicom IPA III u cilju osiguravanja kontinuiranog ispunjavanja zahtjeva iz stava 3.

⁵⁵ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2018. godine o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka od strane institucija, tijela, kancelarija i agencija, te o slobodnom kretanju takvih podataka, i Uredba koja se stavlja van snage (EK) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002 (Sl. 295, 21.11.2018).

⁵⁶ Uredba (EU) 2016/679 od 27. aprila 2016. godine o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka i slobodnom kretanju takvih podataka, i Direktiva koja se stavlja van snage 95/46/EK (Opšta uredba o zaštiti podataka) (Sl. 119, 4.5.2016).

Povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta

Član 13

1) NAO je dužan da u ime korisnice EPA III podnese zahtjev Komisiji da mu se povjere zadaci izvršenja budžeta u okviru datog programa.

2) Prije nego podnese zahtjev iz stava 1, NAO je dužan da osigura da su ispunjeni zahtjevi iz člana 12(3) i Aneksa B. Tom prilikom, NAO može da se osloni na rezultate ex-ante ocjene sprovedene u vezi sa povjeravanjem zadataka shodno Uredbi (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁷ ("IPA II Uredba") ili prethodnog finansijskog sporazuma.

Kada NAO ne može da se osloni na prethodnu ex-ante ocjenu, u prilog zahtjevu podnosi se mišljenje revizora o strukturama i tijelima, koje je sačinio eksterni revizor, koji je nezavisan od predmetnih struktura i tijela u skladu sa članom 10(1), tačkama (a) do (d). Mišljenje revizora se zasniva na pregledima sprovedenim u skladu sa međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima.

3) Prije nego povjeri zadatke izvršenja budžeta u okviru podrške IPA III, Komisija pregleda zahtjev iz stava 1 ovog člana i uspostavljene strukture i tijela iz člana 10 i u svrhe ex-ante ocjene shodno članu 154(4) Finansijske uredbe pribavlja dokaz da su ispunjeni uslovi iz člana 12(3) i uslovi iz Aneksa B uz ovaj sporazum. Ovaj pregled može da uključi i verifikacije na licu mjesta od strane Komisije.

U svrhe povjeravanja zadataka izvršenja budžeta korisnici IPA III, Komisija može da se osloni na ex-ante ocjenu sprovedenu u vezi sa ranijim povjeravanjem zadataka izvršenja budžeta u skladu sa Uredbom IPA II ili ranijim finansijskim sporazumom. Na zahtjev Komisije, Korisnik IPA III dužan je da obezbijedi dodatne dokaze ukoliko navedene ocjene ne odgovaraju na sve zahtjeve.

⁵⁷ Uredba (EU) No 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. godine kojom se uspostavlja Instrument pretprijetne podrške (IPA II) (S.L. L77, 15. mart 2014. godine, str. 11).

Mjere u slučaju neusklađenosti Upravljačke strukture i Upravljačkih tijela i Posredničkih tijela sa članom 12(2) i (3) i Aneksom B

Član 14

1) Nakon što Komisija povjeri zadatke izvršenja budžeta, NAO prati da li strukture i tijela i dalje ispunjavaju važeće zahtjeve predviđene članom 10(1), tačkama (a) do (d), i članovima 12(2) i (3) i Aneksom B. U slučaju neispunjavanja navedenih zahtjeva, NAO je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti Komisiju, pri čemu primjerak prosljeđuje i NIPAK-u i Revizorskom tijelu, i preduzme odgovarajuće zaštitne mjere u vezi sa izvršenim plaćanjima ili potpisanim ugovorima. Svako neispunjenje zahtjeva trebalo bi da bude sadržano u godišnjim izjavama o upravljanju i zahtjevima za povjeravanje.

2) Pored toga, NAO je dužan da preduzme neophodne korake kako bi obezbijedio ponovno ispunjavanje zahtjeva iz stava 1.

Privremeno ili trajno stavljanje van snage dijelova finansijskih sporazuma u vezi sa povjeravanjem zadataka izvršenja budžeta

Član 15

1) Komisija prati poštovanje članova 8(5), 12(2) i (3), 51(1), 91 i Aneksa B, i može da preduzme odgovarajuće korektivne mjere, uključujući to da u svakom momentu privremeno ili trajno stavi van snage - djelove finansijskog sporazuma, ukoliko uslovi više nijesu ispunjeni.

2) Ukoliko Komisija privremeno ili trajno stavi van snage djelove finansijskog sporazuma u vezi sa povjeravanjem zadataka izvršenja budžeta, primjenjuju se sljedeće odredbe:

a) Komisija može prekinuti prenos sredstava korisnici IPA III;

b) nove zakonske obaveze predmetnih struktura i organa nakon obavještenja o privremenom ili trajnom stavljanju van snage neće se smatrati prihvatljivima za IPA III podršku;

c) ne dovodeći u pitanje bilo koje druge finansijske korekcije, Komisija može izvršiti finansijske korekcije predviđene članom 43 na transakcijama na koje utiče prethodno nepoštovanje pravila za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta.

3) Sektorski ili finansijski sporazum može da predvidi dodatne odredbe u vezi sa privremenim ili trajnim stavljanjem van snage onih dijelova koji se tiču povjerenih zadataka izvršenja budžeta.

ODJELJAK III

PRAVILA O PROGRAMIRANJU

Programiranje podrške

Član 16

1) Podrška IPA III sprovodi se u skladu sa članom 9 Uredbe IPA III i Poglavljem III Glave II Uredbe NDICI;

2) Programi IPA III pripremaju se u partnerstvu s korisnicom IPA III na osnovu programskog okvira IPA III kako je utvrđeno u članu 7 Uredbe IPA III, u skladu s načelima iz člana 5. Programi se sastoje od akcionih dokumenata koji opisuju pojedinosti za svaki od njih, kako je navedeno u članu 9(1) Uredbe IPA III. Korisnik IPA III priprema ih u bliskoj saradnji sa Komisijom, izuzev za višekorisnička akciona dokumenta, koje priprema Komisija u bliskoj saradnji s korisnicima IPA III.

3) Osim programa iz člana 16 (5), 16 (7) i 69 ili ako je Komisija odgovorna za pripremu akcionih dokumenata, korisnica IPA III priprema strateški odgovor i akciona dokumenta u skladu s tematskim prioritetima i postupkom utvrđenim u programskom okviru IPA III i smjernicama Komisije, uzimajući u obzir relevantne strategije, uključujući evropske makroregionalne strategije i strategije morskih bazena. NIPAK koordinira u svojoj administraciji i osigurava blisko savjetovanje s Komisijom tokom pripreme. NIPAK dostavlja Komisiji strateški odgovor i akciona dokumenta u skladu s rasporedom programiranja dogovorenim sa Komisijom.

4) Korisnici IPA III osiguravaju da su relevantna javna tijela i zainteresovane strane kao što su ekonomski, socijalni i ekološki partneri, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti propisno konsultovani i imaju pravovremen pristup relevantnim informacijama koje im omogućavaju da igraju značajnu ulogu tokom izrade, sprovođenja i povezanih postupaka nadgledanja programa.

5) Podrška IPA III može se sprovesti kroz operativne programe na osnovu relevantnih tematskih prioriteta navedenih u IPA III programskom okviru i smjernicama Komisije. Te programe usvaja Komisija na osnovu akcionih dokumenata koje priprema korisnica IPA III, u bliskoj saradnji sa Komisijom.

Sprovođenje će biti u okviru višegodišnjih programa sa godišnjim ratama u skladu sa članom 30(3) Uredbe NDICI.

Operativni programi treba da sadrže sve potrebne informacije u skladu sa smjernicama Komisije, uključujući između ostalog:

- a) procjena srednjoročnih potreba i ciljeva;
- b) pregled konsultacija sa relevantnim zainteresovanim stranama;
- c) opis odabranih strateških akcija;
- d) dovoljno detaljnu finansijsku tabelu u kojoj je indikativno za svaku godinu naveden ukupan iznos doprinosa EU;
- e) predloženi modaliteti evaluacije i nadgledanja;
- f) indikativni popis velikih projekata, ako ih ima;
- g) prema potrebi, opis korisničkih struktura i tijela IPA III za upravljanje i kontrolu programa, u skladu s članom 10 i Aneksom A.

6) Veliki projekat iz člana 16(5) tačka f ima ukupni trošak veći od⁵⁸ miliona eura.

(1) Korisnik IPA III podnosi Komisiji Velike projekte na ocjenu. Finansiranje velikih projekata se dogovara između dvije - ugovorne strane.

7) IPA III podrška regionalnom razvoju (IPARD) obezbjeđuje se na osnovu relevantnih prioriteta navedenih u IPA III programskom okviru, kao i strategijama poljoprivrede i ruralnog razvoja korisnice IPA III. Sprovođenje će biti u obliku višegodišnjih programa s godišnjim ratama u skladu s članom 30(3) Uredbe NDICI, koji se izrađuju na centralnom nivou i pokrivaju cijeli period sprovođenja IPA III. IPARD III program sadrži unaprijed definisani skup mjera dodatno obrazloženih u sektorskom sporazumu. Program priprema Upravljačko tijelo IPARD-a kako je navedeno u članu 10(9), tačka (a) ovog sporazuma i dostavlja se Komisiji nakon konsultacija između odgovarajućih zainteresovanih strana.

IPA III podrška ruralnom razvoju treba da doprinese ostvarenju sljedećih ciljeva:

- a) povećati konkurentnost poljoprivredno-prehrambenog sektora, postupno ga usklađujući sa standardima EU i poboljšavajući djelotvornost i održivost proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima, što će pružiti bolji odgovor na društvene zahtjeve za sigurnom, hranjivom i održivom hranom;
- b) olakšati razvoj poslovanja, rast i zapošljavanje u ruralnim područjima, poboljšati položaj poljoprivrednika u lancu vrijednosti i privući mlade poljoprivrednike u poljoprivredu;
- c) doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena i prilagođavanja, podsticati održivo upravljanje prirodnim resursima i doprinositi zaštiti životne sredine;
- d) poboljšati razvoj zajednice i društveni kapital u ruralnim područjima i izgraditi modernu javnu upravu za poljoprivredu i ruralni razvoj, poštujući načela dobrog upravljanja.

⁵⁸ Kako je dogovoreno sa korisnicom IPA III i navedeno u odgovarajućem sektorskom ili finansijskom sporazumu

Usvajanje i izmjene i dopune, programa

Član 17

1) Nakon usvajanja, programi se po potrebi mogu mijenjati u skladu s članom 25 Uredbe NDICI.

2) Svaki predlog za izmjene koju korisnica IPA III podnese treba da bude obrazložen i uključi makar sljedeće informacije: tekst izmijenjenog programa, razloge za predloženu izmjenu, očekivane efekte izmjene, uključujući, gdje je to primjenjivo, i finansijski uticaj.

3) Korisnik IPA III predlaže izmjene programa kada je to god neophodno kako bi se uzele u obzir promjene relevantnog zakonodavstva Unije, odnosno kada je to neophodno zbog promjene uslova sprovođenja.

4) Primjenju se detaljne odredbe za izradu, usvajanje i izmjene programa kako je predviđeno u relevantnim dokumentima i uputstvima koje je pripremila Komisija.

ODJELJAK IV

PRAVILA SPROVOĐENJA

GLAVA I

OPŠTA PRAVILA I PRINCIPI SPROVOĐENJA

Pravila nabavki, dodjele grantova i druge procedure

Član 18

1) Podrškom u okviru IPA III upravlja se u skladu sa odredbama Finansijske uredbe.

2) Svi ugovori za usluge, robe, radove, grantove i tvining dodjeljuju se i sprovode u skladu sa pravnim okvirom EU i standardima koje je Komisija propisala i objavila za potrebe sprovođenja spoljnih aktivnosti, koji su na snazi u vrijeme pokretanja datog postupka.

3) Rezultati tenderskih postupaka, kao i poziva za grantove, tvining i nagrade objavljuju se u skladu sa Finansijskom uredbom i kao što je bliže definisano u članu 23 ovog sporazuma.

4) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III, u roku od mjesec dana od stupanja na snagu odgovarajućeg finansijskog sporazuma, NAO je dužan da Komisiji dostavi plan nabavki, ugovaranja i finansijske prognoze za program(e) koji se sprovodi u okviru finansijskog sporazuma i odnosi se na cijeli period sprovođenja. Ova obaveza se ne primjenjuje na programe ruralnog razvoja.

5) U pogledu nabavki, smatra se da pravila i postupci korisnice IPA III koji su Usklađeni sa Direktivom 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Savjeta⁵⁹ imaju jednaku vrijednost kao pravila koje Komisija primjenjuje u skladu sa Finansijskom uredbom. Komisija može da prihvati primjenu takvih pravila i procedura u svrhe sprovođenja podrške IPA III uz primjenu uslova relevantnih odredbi finansijskog sporazuma.

---

⁵⁹ Direktiva 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. februara 2014. godine o javnim nabavkama i Direktiva koja se stavlja van snage 2004/18/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 31. marta 2004. godine o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnim nabavkama i javnim uslugama.

Pravila o državljanstvu i porijeklu javnih nabavki, grantova i drugih postupaka dodjele

Član 19

1) Učešće u dodjeli ugovora za nabavke, grantove i nagrade za programe koji se finansiraju u okviru IPA III otvoreno je međunarodne⁶⁰ i regionalne organizacije i za sva fizička koja su državljani niže navedenih zemalja i pravna lica koja su osnovana u sljedećim zemljama (dalje u tekstu "prihvatljive zemlje"):

a) Države članice, korisnici IPA III, ugovorne strane Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru i partnerske zemlje obuhvaćene Aneksom I Uredbe NDICI, i

b) Zemlje za koje Komisija uspostavi reciprocitet u pristupu eksternoj podršci. Reciprocitet se može primjenjivati na ograničeni vremenski period od godinu dana kada god neka zemlja pod istim uslovima definiše kao prihvatljiva lica iz Unije i zemalja koje predstavljaju prihvatljive zemlje u okviru IPA III. Prije nego donese odluku o recipročnom pristupu, Komisija se konsultuje sa korisnicom IPA III.

2) Sve nabavke i materijali finansirani u okviru IPA III mogu poticati iz bilo koje zemlje.

3) Pravila na osnovu ovog člana se ne odnose, niti stvaraju ograničenja po osnovu državljanstva u odnosu na fizička lica zaposlena ili na drugi način ugovorom vezana od strane prihvatljivog ugovarača ili, prema potrebi, podugovarača.

4) Za programe koje zajednički sufinansira subjekat ili se sprovode u direktnom ili indirektnom upravljanju sa subjektima iz člana 62(1), tačke (c)(II) do (VIII), Finansijske uredbe, takođe će se primjenjivati pravila prihvatljivosti tih subjekata.

5) Ako donatori finansiraju fond povjerenika koji je osnovala Komisija ili putem vanjskih namjenskih prihoda, primjenjuju se pravila o prihvatljivosti iz osnivačkog akta ovog fonda ili u sporazumu s donatorom u slučaju vanjskih namjenskih prihoda.

6) U slučaju programa finansiranih iz IPA III i drugog finansijskog instrumenta Unije, prihvatljivi subjekti u okviru bilo kojeg od instrumenata smatraju se prihvatljivim.

7) U slučaju višekorisničkih programa, pravni subjekti koji su državljani te, u slučaju pravnih lica koje su takođe stvarno osnovane u korisnici IPA III i regionu obuhvaćeni programom mogu se smatrati prihvatljivim.

8) Prihvatljivost u smislu ovog člana može se dodatno ograničiti finansijskim sporazumom u pogledu državljanstva, geografskog položaja ili prirode aplikacija u slučajevima kada takva ograničenja nameću specifična priroda i ciljevi programa i kada su neophodni za njegovo djelotvorno sprovođenje.

9) Ponuđače, aplikante i kandidate iz neprihvatljivih zemalja Komisija može prihvatiti u slučaju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno obrazloženim slučajevima kada bi zbog primjene pravila o prihvatljivosti realizacija programa bila nemoguća ili izuzetno teška.

10) Kako bi se unaprijedili lokalni kapaciteti, tržišta i promet, prioritet se daje lokalnim i regionalnim izvođačima kada Finansijska uredba predviđa dodjelu ugovora na osnovu pregovaračkog postupka ugovaranja s jednim ponuđačem. U svim drugim slučajevima, učešće lokalnih i regionalnih izvođača promoviše se u skladu sa odgovarajućim odredbama Finansijske uredbe.

---

⁶⁰ Međunarodne organizacije su međunarodne organizacije javnog sektora osnovane međunarodnim sporazumima, specijalizovane agencije koje su osnovale takve organizacije i druge neprofitne organizacije pridružene međunarodnim organizacijama odlukom Komisije.

Učešće u programima i agencijama Unije

Član 20

1) Podrška se može dodijeliti kako bi se podržalo učešće korisnice IPA III u programima i agencijama Unije.

2) Učešće korisnice IPA III u programima Unije prati posebne uslove utvrđene za svaki posebni program Unije u sporazumu sklopljenom između Komisije i korisnice IPA III, u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opšta načela za učešće korisnice IPA III u programima Unije.

Principi sprovođenja za budžetsku podršku korisnici IPA III

Član 21

1) Komisija može donijeti odluku da pruži budžetsku podršku korisnici IPA III u skladu sa članom 236 Finansijske uredbe i Smjernicama EU za budžetsku podršku, obezbjeđujući da su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su primjenjivi u svrhu sprovođenja podrške IPA III kroz budžetsku podršku. Takva podrška sprovodi se pod direktnim upravljanjem.

2) Isplata budžetske podrške uslovljena je zadovoljavajućim napretkom u ostvarivanju ciljeva dogovorenih sa korisnicom IPA III i predviđeno finansijskim sporazumom.

3) Odgovarajući finansijski sporazumi sklopljeni sa korisnicom IPA III sadrže:

a) obavezu treće zemlje da Komisiji dostavi pouzdane i pravovremene informacije koje Komisiji omogućavaju da ocijeni ispunjavanje uslova iz člana 236(2) Finansijske uredbe;

b) pravo Komisije da suspenduje finansijski sporazum ako korisnica IPA III krši obavezu u pogledu poštovanja ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava i ozbiljnih slučajeva korupcije;

c) odgovarajuće odredbe na osnovu kojih se treća zemlja obavezuje da će odmah nadoknaditi sve ili dio relevantnog finansiranja akcija, u slučaju da se utvrdi da je plaćanje relevantnih sredstava Unije zahvaćeno ozbiljnim nepravilnostima koje se mogu pripisati toj zemlji.

Principi sprovođenja tvininga

Član 22

1) Akcije se mogu sprovoditi preko tvininga, pri čemu uprave odabranih država članica prihvataju da pružaju neophodno stručno znanje iz javnog sektora. Tvining pokriva naknadu troškova uključenih država članica, a posebno može obezbijediti dugotrajno privremeno ustupanje prepristupnog savjetnika koji je dodijeljen za pružanje savjeta administraciji korisnici instrumenta IPA III u punom random vremenu. Savjetnik se dalje u tekstu naziva rezidentni savjetnik za tvining (RTA). Korisnik IPA III dužan je da za RTA obezbijedi odgovarajuće kancelarijske uslove za rad.

2) Priručnik za tvining, koji se primjenjuje na sve tvining projekte, izradila je Komisija.

ODJELJAK II

TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST

Informisanje, javnost i transparentnost

Član 23

1) Korisnik IPA III obavezuje se na povećanu transparentnost i odgovornost tokom pružanja podrške. U obavezi je da javno objavljuje informacije o vrijednosti primljene podrške u okviru IPA III.

2) U slučaju indirektnog upravljanja, korisnica IPA III dužna je da objavljuje informacije o primaocima podrške u skladu sa primjenjivim pravilima i postupcima, mjeri u kojoj se ta pravila smatraju istovjetnim onima koje primjenjuje Komisija,

nakon procjene koju je sprovela.

3) U nedostatku takve procjene ili kada procjena ne potvrdi da su pravila korisnice IPA III jednaka onima Komisije, korisnica IPA III mora ispuniti zahtjeve za objavu informacija o ugovorima o nabavci i dodjeli bespovratnih sredstava sadržanih u finansijskim ili sektorskim sporazumima, zavisno od slučaja.

4) Korisnik IPA III je dužan da objavljuje programe IPA III, kao i njegove izmjene i dopune.

Strateško komuniciranje i vidljivost

Član 24

1) Korisnik IPA III podiže javnu svijest o mogućnostima koje proizlaze iz procesa integracije u EU i reformi sprovedenih uz podršku EU, sa ciljem osiguravanja javne podrške za EU i pristupanje EU.

2) U okviru svojih mjera komuniciranja i vidljivosti podrške, korisnica IPA III je dužna da informiše javnost o:

a) vrijednostima, politikama i programima EU i njihovom uticaju na svakodnevni život građana;

b) procesu pristupanja EU sa popratnim reformama i njihovim dugoročnim koristima i mogućnostima za građane i ekonomije;

c) sredstvima EU dodijeljenim korisnici IPA III i njihovoj povezanosti sa vrijednostima i ciljevima politike EU, s naglaskom na opipljiv pozitivan učinak projekata finansiranih od EU na građane i ekonomije.

3) Naročito, korisnica IPA III potvrđuje porijeklo finansiranja od strane EU i osigurava njegovu pravilnu vidljivost kroz:

a) davanje izjave u kojoj se ističe podrška EU na vidljiv način na svim dokumentima i komunikacionim materijalima koji se odnose na sprovođenje fondova, uključujući na službenoj internetskoj stranici i društvenim medijima, ukoliko postoje;

b) promovisanje aktivnosti i njihovih rezultata pružanjem usklađenih, djelotvornih i srazmjernih ciljanih informacija publici, uključujući i medije.

4) Korisnica IPA III će informisati Komisiju o planiranju i sprovođenju mjera vidljivosti i komunikacije i tražiti sinergiju s mjerama koje sprovodi Komisija.

5) Komisija i korisnica IPA III dogovaraju koherentan plan aktivnosti na polju vidljivosti i komunikacija kako bi informacije o programima i akcijama u okviru IPA III podrške učinili dostupnim u zemlji korisnici. Postupci za sprovođenje ovih aktivnosti bliže se određuju sektorskim i finansijskim sporazumima.

6) U slučaju direktnog upravljanja, odgovornost je Komisije za sprovođenje aktivnosti iz stava 5, uz podršku korisnice IPA III.

7) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III i za programe prekogranične saradnje iz člana 64(2), tačka (b), sprovođenje aktivnosti iz stava 5 je odgovornost relevantnih institucija korisnice IPA III.

8) Komunikacione aktivnosti promovišu transparentnost i odgovornost za korišćenje sredstava, podložno posebnim odredbama o neobjavlivanju okvirnih budžeta za nabavku robe i radova prije potpisivanja ugovora, zavisno od slučaja.

9) Korisnik IPA III izvještava o svojim aktivnostima na polju vidljivosti i komunikacija IPA Naglednom odboru i sektorskim nadglednim odborima.

GLAVA III

ZAŠTITA PODATAKA I POVJERLJIVOST

Zaštita podataka

Član 25

1) Država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi odgovarajuću zaštitu ličnih podataka u mjeri u kojoj to predviđaju Uredba (EU) 2018/1725 i Uredba (EU) 2016/679, kako je predviđeno članom 12(3), tačka (f). Lični podaci podrazumijevaju sve informacije koje se odnose na identifikovano fizičko lice ili fizičko lice podložno identifikaciji. Svaki postupak koji podrazumijeva obradu ličnih podataka, kao što su prikupljanje, evidentiranje, organizovanje, skladištenje, prilagođavanje ili izmjene, povlačenje, konsultovanje, korišćenje, objelodanjivanje, brisanje ili uništavanje, sprovodi se na osnovu pravila i postupaka koji važe u državi korisnici IPA III podrške i to samo u mjeri u kojoj je to neophodno radi sprovođenja IPA III podrške.

2) Država korisnica IPA III podrške dužna je naročito da preduzme odgovarajuće tehničke i organizacione mjere bezbjednosti u pogledu rizika koji su svojstveni svakom takvom postupku i karakteru informacija o dotičnim fizičkim licima kako bi se:

a) neovlašćenim licima onemogućio pristup kompjuterskim sistemima koji sprovode takve postupke, naročito neovlašćeno čitanje, kopiranje, izmjena ili uklanjanje medija za čuvanje podataka; neovlašćeni unos podataka kao i svako neovlašćeno objelodanjivanje, izmjena ili brisanje pohranjenih informacija;

b) obezbijedilo da ovlašćeni korisnici informacionog sistema koji sprovode takve postupke imaju pristup samo onim informacijama za koje imaju pravo pristupa;

c) projektovala organizaciona struktura na način koji ispunjava gore navedene kriterijume.

Povjerljivost

Član 26

1) Bez obzira na član 49, država korisnica IPA III podrške i Komisija dužni su da štite povjerljivost svakog dokumenta, informacije ili drugog materijala koji se direktno odnosi na sprovođenje IPA III podrške a koji je označen kao povjerljiv.

2) Država korisnica IPA III podrške saglasna je da subjekat iz člana 62(1), tačke (c)(II) do (VIII) Finansijske uredbe, kojem je Komisija povjerila zadatke izvršenja budžeta, može dokumentaciju koju posjeduje proslijediti Komisiji isključivo u svrhe nadgledanja izvršenja zadataka. Komisija je dužna da poštuje dogovore o povjerljivosti koji su postigli država korisnica IPA III podrške i dati subjekat u skladu sa odredbama ovog sporazuma.

3) Strane ugovornice dužne su da pribave prethodnu saglasnost druge strane prije nego što takve informacije objelodane u javnost.

4) Strane ugovornice dužne su štititi povjerljivost pet godina nakon isteka perioda izvršenja važećeg finansijskog sporazuma.

GLAVA IV

OBEZBJEĐIVANJE USLOVA I OPOREZIVANJE

Obezbjedivanje uslova za sprovođenje programa i izvršenje ugovora

Član 27

1) Kako bi se osiguralo djelotvorno sprovođenje programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije, država korisnica IPA III podrške obavezuje se da će preduzeti sve neophodne mjere kako bi obezbijedila:

a) da, u slučaju tenderskih postupaka za usluge, robe ili radove, kao i poziva za dodjelu grantova i tvinga, fizička ili pravna lica koja ispunjavaju kriterijume za učešće u postupcima dodjele shodno članu 19 imaju pravo na privremeno stacioniranje i boravak kada je to opravdano zbog značaja ili trajanja ugovora. Ovo pravo stiže se tek nakon pokretanja odgovarajućeg postupka i može ga uživati upravljačko i tehničko osoblje, uključujući rezidentnog tving savjetnika (RTA), koje je neophodno za sprovođenje istraživanja i drugih pripremnih aktivnosti u svrhe sačinjavanja ponuda/aplikacija/predloga. Pravo neuspješnih ponuđača/kandidata/aplikanata na privremeno stacioniranje ističe mjesec dana nakon donošenja odluke o dodjeli ugovora;

b) da ponuđači i aplikanti mogu nesmetano da podnose svoje ponude/aplikacije/predloge bez ikakvih prepreka u vidu dodatnih zakonskih, administrativnih ili carinskih uslova koji narušavaju princip ravnopravnog tretmana ponuđača ili aplikanata osim u slučaju kada su ti uslovi sadržani u odgovarajućoj osnovnoj Odluci koju je usvojila Komisija;

c) osoblje koje učestvuje u sprovođenju programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovi njihove uže porodice uživaju jednake beneficije, privilegije i izuzeća kao one koje se uobičajeno pružaju drugim stranim državljanima ili osoblju privremeno nastanjenom izvan svoje zemlje, a zaposlenom u Crnoj Gori, shodno drugim bilateralnim ili multilateralnim sporazumima ili ugovorima o pomoći i tehničkoj saradnji;

d) da osoblje koje učestvuje u sprovođenju programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovi njihove uže porodice imaju dozvolu da uđu u Crnu Goru, da osnuju djelatnost u Crnoj Gori, da rade i da odu iz Crne Gore, onako kako je opravdano u skladu sa prirodom datog ugovora;

e) izdavanje svih dozvola neophodnih za uvoz roba, naročito profesionalne opreme koja je neophodna za izvršenje datog ugovora, shodno važećim zakonima, propisima i postupcima države korisnice IPA III podrške;

f) da je uvoz koji se sprovodi u okviru programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz IPA III podrške ili drugog instrumenta Unije oslobođen plaćanja svih uvoznih dažbina;

g) izdavanje svih dozvola neophodnih za ponovni izvoz navedene robe, nakon potpunog izvršenja datog ugovora;

h) izdavanje ovlašćenja za uvoz ili sticanje strane valute neophodne za sprovođenje datog ugovora i primjenu nacionalnih propisa o kontroli deviznih poslova na način koji isključuje diskriminisanje ugovarača, bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto osnivanja;

i) repatrijaciju sredstava dobijenih na ime aktivnosti koja se sprovodi u okviru programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije;

j) da transakcije neophodne za izvršenje ugovora u okviru programa koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije budu izuzete od postupaka kojima se zahtijeva da se prenos plaćanja za robe ili usluge njihovim ugovaračima u inostranstvu vrši preko banaka ili finansijskih institucija koje rade u Crnoj Gori.

2) Država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi punu saradnju svih nadležnih organa. Takođe obezbjeđuje pristup kompanijama u državnom vlasništvu i vladinim institucijama, koje su uključene u ili su neophodne za sprovođenje aktivnosti ili izvršenje ugovora.

3) Nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, država korisnica IPA III podrške obavezuje se da će usvojiti ili izvršiti izmjene i dopune zakona ili podzakonskih akata neophodnih za ispunjavanje zahtjeva iz postupaka predviđenih ovim članom, pri čemu će nastojati da ti postupci budu što je moguće jednostavniji, racionalniji i efikasniji.

Pravila o porezima, carinama i drugim fiskalnim dažbinama

Član 28

1) Ukoliko nije drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom, porezi, carine i dažbine koje imaju isto dejstvo nijesu prihvatljivi u okviru IPA III programa ili drugog instrumenta Unije. Ovo pravilo odnosi se i na kofinansiranje koje obezbjeđuju država korisnica IPA III podrške, drugi subjekti kofinansiranja, primaoci IPA III podrške ili sredstava iz nekog drugog instrumenta Unije.

2) Primjenjuju se sljedeće odredbe:

a) za potrebe ovog sporazuma, termin "ugovarač iz Unije" podrazumijeva fizička ili pravna lica koja izvršavaju ugovor Unije. Termin "ugovarač iz Unije" naročito se odnosi na ugovarače usluga/roba/radova, korisnike grantova (uključujući ugovarače tvininga, korisnike podgranta), partnere u konzorcijumu ili zajedničkom ulaganju ili sukorisnike ili subjekte povezane sa grantom, korisnike podgranta, podugovarače, međunarodne organizacije i rezidentne tvining savjetnike (RTA) na osnovu ugovora o tviningu, kao i ugovarače u okviru Instrumenta za tehničku podršku i razmjenu informacija (TAIEX);

b) termin "ugovor Unije" podrazumijeva svaki ugovor, ugovor o dodjeli granta ili sporazum u direktnom ili indirektnom upravljanju na osnovu kojih se aktivnost finansira u okviru IPA III podrške ili drugog instrumenta Unije, uključujući podgrantove i podugovore. Termin "ugovor Unije" takođe obuhvata pružanje pomoći u okviru instrumenta TAIEX i učešće u programima Unije;

c) svaki uvoz od strane ugovarača iz Unije ulazi u Crnu Goru bez obaveze plaćanja carine ili uvoznih dažbina, naknada, poreza na dodatu vrijednost (PDV), akciza i posebnih poreza na potrošnju ili nekih drugih sličnih poreza, dažbina ili naknada sa istim dejstvom. Ovo izuzeće primjenjuje se isključivo na uvoz ili dažbine u vezi sa isporučenom robom ili pruženim uslugama ili izvršenim radovima od strane ugovarača iz Unije na osnovu ugovora koji finansira Unija. Crne Gora je dužna da obezbijedi oslobađanje datog uvoza od mjesta ulaska radi isporuke ugovaračima iz Unije shodno odredbama ugovora kako bi se mogla odmah koristiti za potrebe redovnog izvršavanja ugovora, bez obzira na eventualna kašnjenja ili sporove u vezi sa plaćanjem pomenutih dažbina, poreza ili naknada;

d) ugovarači iz Unije ne podliježu obavezi plaćanja PDV-a za bilo koju uslugu pruženu ili robu isporučenu ili radove izvršene na osnovu ugovoru koji finansira Unija. Nabavka robe ili pružanje usluga ili vršenje radova od strane nekog ugovarača za ugovarača iz Unije takođe su oslobođeni plaćanja PDV-a u onoj mjeri u kojoj su robe, usluge i radovi povezani sa ciljevima i aktivnostima iz ugovora koji finansira Unija;

e) izuzeće predviđeno stavom (d) primjenjuje se putem sljedećih mehanizama:

(i) država korisnica IPA III podrške dužna je da osigura postojanje djelotvornog mehanizma i procedura za ex ante izuzeće od plaćanja PDV-a. Dati mehanizam omogućava ugovaračima iz Unije ili ugovaračima za ugovarače iz Unije da izdaju fakturu bez uključenog PDV-a.

U slučaju da država korisnica IPA III podrške ne obezbijedi postojanje djelotvornog mehanizma i procedura za ex ante izuzeće od plaćanja PDV-a odmah nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, Komisija može primijeniti finansijske korekcije.

(ii) Odstupanjem od ovih odredbi, u opravdanim slučajevima kada ex ante izuzeće nije tehnički ili praktično izvodljivo, oslobađanje od plaćanja PDV-a vrši se putem povraćaja ili prebijanja.

U slučaju primjene postupka povraćaja sredstava, ugovarači iz Unije i ugovarači za ugovarače iz Unije mogu dobiti povraćaj PDV-a direktno od nadležnog poreskog organa nakon podnošenja pisanog zahtjeva nadležnom poreskom organu uz koji se prilaže neophodna dokumentacija u skladu sa zakonom koji reguliše povraćaj PDV-a u Crnoj Gori.

U slučaju primjene postupka prebijanja, ugovarač iz Unije i ugovarač za ugovarača iz Unije imaju pravo na prebijanje ili oduzimanje ulaznog PDV-a plaćenog za isporučenu robu ili pružene usluge ili izvršene radove u okviru IPA III podrške koja ne podliježe obavezi plaćanja PDV-a, kao što je predviđeno ovim sporazumom, od PDV-a koji je naplaćen za bilo koje druge redovne poslovne transakcije nevezane za IPA III podršku.

Nadležni poreski organ obavezuje se da će svaki zahtjev za povraćaj i prebijanje poreza izvršiti u roku od najviše 30 kalendarskih dana i bez ikakvih troškova izuzev minimalnih i redovnih administrativnih taksi;

f) dobit ili prihod koji nastanu na osnovu ugovora koji finansira Unija podliježu obavezi plaćanja poreza u Crnoj Gori u skladu sa nacionalnim/lokalnim poreskim sistemom. Međutim, fizička i pravna lica, uključujući osoblje privremeno nastanjeno izvan svoje zemlje i rezidentne tvining savjetnike (RTA), koji su nastanjeni ili osnovani u državama članicama Unije ili drugim državama prihvatljivim u okviru IPA III podrške, a koje nijesu država korisnica IPA III podrške, i koji izvršavaju ugovore koje finansira Unija i koji predstavljaju ugovarače primalaca (bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto stanovanja osim ukoliko je drugačije predviđeno sporazumom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili izbjegavanju plaćanja poreza zaključenim sa Crnom Gorom) oslobođeni su obaveze plaćanja poreza na dobit ili prihod u Crnoj Gori, uključujući i porez na dobit po odbitku ili privremeni porez;

g) grant Unije korisniku granta ne smatra se profitom ili prihodom datog korisnika granta. Ukoliko je profit nastao na osnovu ugovora o grantu, Komisija ima pravo da povрати procenat profita u skladu sa uslovima definisanim ugovorom. Preostali profit može se oporezovati u skladu sa nacionalnim/lokalnim poreskim sistemom;

h) troškovi ugovarača iz Unije oslobođeni su plaćanja uvoznih dažbina, akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili drugih sličnih poreza, naknada ili taksi istog dejstva za potrošnju u vezi sa isporučenom robom ili pruženim uslugama ili izvršenim radovima od strane tog ugovarača iz Unije na osnovu ugovora sa Unijom;

i) finansijska ili materijalna imovina/dobra, uključujući izgrađena postrojenja ili prava prenijeta na korisnike akcija/aktivnosti ili korisnike ugovora koji se sprovode u okviru IPA III podrške ili drugog instrumenta Unije ne smiju za te korisnike generisati "poreze na nasljeđivanje ili prenos" ili bilo kakve druge poreze ili takse istog dejstva;

j) lične stvari i pokućstvo koji se uvoze za ličnu upotrebu fizičkih lica (i članova njihove uže porodice), osim lica koja su angažovana lokalno, koja obavljaju poslove predviđene ugovorima o uslugama ili radovima ili grantovima ili pak ugovorima ili sporazumima o tviningu, oslobođene su plaćanja carinskih i uvoznih dažbina, PDV-a, akciza i drugog posebnog poreza na potrošnju ili drugih poreza, naknada ili taksi istog dejstva ili prekomjernih zahtjeva za obezbjeđenjem, pri čemu se navedene lične stvari i pokućstvo ponovo izvoze ili otuđuju u državi, u skladu sa propisima na snazi u Crnoj Gori po prestanku ugovora;

k) ugovarači iz Unije ne podliježu administrativnim taksama ili naknadama za registraciju, niti drugim taksama istog dejstva u Crnoj Gori kada se te naknade odnosno takse odnose direktno na ugovore Unije. Ovakvo izuzeće primjenjuje se i na transakcije (uključujući prenos prava) i dokumente vezane za plaćanje ugovaraču iz Unije, uključujući ugovore koji se zaključuju između korisnika granta (uključujući njihove partnere ili korisnike podgrantova) i njihovih ugovarača (uključujući njihovo osoblje ili eksperte angažovane po ugovoru), i ugovore koji se zaključuju za povremene i privremene troškove na osnovu ugovora o uslugama odnosno ugovora o radovima, kada se te transakcije ili plaćanja odnose direktno na ugovore Unije;

l) ugovarači iz Unije su takođe izuzeti od plaćanja sljedećih naknada:

(i) posebna naknada za komunikacije;

(ii) taksa za motorna vozila;

(iii) posebne naknade koje primjenjuju regionalni ili lokalni organi vlasti ili specijalni odbori u kontekstu izvršenja ugovora a koje nijesu srazmjerne troškovima koje podrazumijeva njihovo izvršenje ili koje imaju isto dejstvo kao porezi.

3) Kada je god potrebno, država korisnica IPA III podrške obavezuje se da će usvojiti ili uraditi izmjene i dopune podzakonskih ili drugih akata neophodnih za primjenu poreskih odredbi ovog sporazuma odmah nakon njegovog stupanja na snagu.

4) Pravila i postupci iz ovog člana primjenjuju se i na svaki slični porez, dažbinu, namet ili naknade istog dejstva, koji mogu biti uvedeni nakon potpisivanja ovog sporazuma kao dodatak ili zamjena postojećih.

5) U slučaju sukoba između odredbi ovog člana i zakonodavstva države korisnice IPA III podrške, prednost imaju odredbe ovog sporazuma. U slučaju pristupanja Uniji, država korisnica IPA III podrške nastaviće da primjenjuje odredbe člana 27 i ovog člana osim u slučaju njihove nesaglasnosti sa obavezama koje proističu iz odgovarajuće pravne tekovine Unije.

ODJELJAK V

PRAVILA O FINANSIJSKOM UPRAVLJANJU IPA III PODRŠKOM

GLAVA I

OPŠTE ODREDBE

Prihvatljivost troškova

Član 29

1) Trošak se iz IPA III podrške finansira samo jednom. Osim toga, trošak koji se finansira iz IPA III podrške ne može se finansirati iz bilo kojeg drugog instrumenta iz budžeta Unije.

2) Troškovi koje su načinili primaoci i plaćanja koja je izvršio korisnik nijesu prihvatljivi za finansiranje shodno Uredbi o EPA III ukoliko su nastali prije zaključivanja odgovarajućih finansijskih sporazuma, ugovora i njihovih dopuna, osim u slučajevima predviđenim članom 27(6) Uredbe o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju.

3) Sljedeći troškovi nijesu prihvatljivi za finansiranje shodno Uredbi o IPA III:

a) kupovina zemljišta i postojećih objekata, osim kada odluka o finansiranju predvidi to kao opravdano zbog prirode programa;

b) drugi troškovi predviđeni sektorskim ili finansijskim sporazumima.

4) Konačan datum za prihvatljivost troškova propisuje se finansijskim sporazumima.

Kofinansiranje IPA III programa

Član 30

1) Programi koji se sprovode u indirektnom upravljanju od strane države korisnice IPA III podrške mogu zahtijevati finansijske doprinose i države korisnice IPA III podrške i Unije.

2) Stopa kofinansiranja ima oblik zajedničkog kofinansiranja i utvrđuje se sektorskim ili finansijskim sporazumom.

3) Kada su neophodni finansijski doprinosi i države korisnice IPA III podrške i Unije, doprinos Unije propisuje se sektorskim ili finansijskim sporazumima.

GLAVA II

PRAVILA O INDIREKTNOM UPRAVLJANJU OD STRANE DRŽAVE KORISNICE IPA III PODRŠKE

Posebna pravila o prihvatljivosti troškova za IPARD

Član 31

U okviru IPARD III programa, primjenjuju se sljedeće posebne odredbe:

- a) doprinos EU investicionim projektima u okviru programa ruralnog razvoja vraća se ukoliko u roku od pet godina od konačne uplate IPARD Agencije projekat bude podvrgnut suštinskim izmjenama;
- b) u slučaju standardnih jediničnih troškova, javnog doprinosa u jednokratnom iznosu koji ne prelazi iznos od 100.000 eura i finansiranja u fiksnom iznosu, koji se utvrđuju procentualno u odnosu na jednu ili više definisanih kategorija troškova, EU pokriva samo one iznose koji su predviđeni za svaku od mjera i na način koji je utvrdila IPARD Agencija prije poziva za podnošenje aplikacija;
- c) doprinosi iz IPARD III programa finansijskom instrumentu koji se koristi u okviru tog IPARD III programa smatraju se prihvatljivim troškovima;
- d) prilikom utvrđivanja udjela javnih troškova kao procenta ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja, u obzir se ne uzima državna pomoć kojom se olakšava pristup zajmovima odobrenim bez ikakvog doprinosa Unije predviđenog Uredbom (EU) 2021/1529.

Revizorski trag

Član 32

Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO) obavezuje se da će osigurati da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se mogao pružiti dovoljno detaljan revizorski trag. U takve informacije, između ostalog, spadaju dokumentovani dokazi o odobrenju zahtjeva za plaćanje, knjiženju i plaćanju po takvim zahtjevima, kao i o obradi avansa, garancija i dugova.

Plaćanje doprinosa Unije

Član 33

- 1) Plaćanje doprinosa Unije vrši se u granicama raspoloživih sredstava.
- 2) Plaćanja mogu biti u vidu pretfinansiranja, periodičnog plaćanja i poravnanja konačnog računa, u skladu sa procedurom utvrđenom članom 42(2). U slučaju kada su neophodni doprinosi kako od Unije tako i od države korisnice IPA III podrške, doprinos Unije finansiranju predmetnih programa obračunava se primjenom stope kofinansiranja utvrđene sektorskim ili finansijskim sporazumom na prihvatljive troškove ovjerene u skladu sa članom 61(5), pri čemu iznos ne može biti veći od maksimalnog iznosa doprinosa Unije definisanog sektorskim ili finansijskim sporazumom.
- 3) Nacionalni službenik za ovjeravanje obavezuje se da će do 15. januara odnosno 15. jula svake godine, osim kada je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom, poslati Komisiji procjenu očekivanih zahtjeva za plaćanje za datu i narednu finansijsku godinu, i to za sve programe. Komisija može po potrebi zatražiti ažuriranje procjene.
- 4) Komisija vrši plaćanja prema Tijelu za upravljanje računima u roku od 90 dana od ispunjavanja zahtjeva iz članova 34, 35 ili 36. Navedeni vremenski rok za zahtjev za plaćanje Komisija može prekinuti kako bi zatražila svu prateću dokumentaciju neophodnu za pojašnjenje svih elemenata bitnih za izvještaj o troškovima, uključujući informacije o prijavi nepravilnosti u skladu sa članom 51(2) i Aneksom H.
- 5) Iznosi navedeni u programima koje podnosi država korisnica IPA III podrške, u izvještajima o troškovima, u zahtjevima za plaćanje kao i troškovi koji se pominju u izvještajima o sprovođenju programa izražavaju se u eurima. Država korisnica IPA III podrške dužna je da osigura da se za sve trezorske tokove između Komisije i države korisnice IPA III podrške kao stopa konverzije između eura i nacionalne valute primjenjuje mjesečni obračunski kurs eura, koji je Komisija utvrdila za izvještajni mjesec tokom kojeg su nastali troškovi na računima Računovodstvenog tijela ili Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje definisanih relevantnim finansijskim sporazumom.
- 6) Plaćanja od strane Komisije ka državi korisnici IPA III podrške vrše se u eurima, u zavisnosti od raspoloživih budžetskih namjenskih sredstava, na račun u eurima, u skladu sa odredbama članova 34, 35 i 36 i sektorskim ili finansijskim sporazumima. Račun u eurima otvara se za svaki program i koristi se isključivo za transakcije koje se odnose na taj program u skladu sa odredbama relevantnih sektorskih ili finansijskih sporazuma.
- 7) Država korisnica IPA III podrške dužna je da osigura da primaoci dobijaju ukupni iznos javnog doprinosa na vrijeme i u cjelosti. Ne primjenjuju se nikakve posebne takse niti druge naknade jednakog dejstva koje bi umanjile iznos za primaoca, dok javni doprinos i sredstva koja se na taj način finansiraju ne podliježu nikakvom administrativnom niti sudskom trajnom ili privremenom oduzimanju ili sličnim odbicima.
- 8) U slučajevima kada stanje na račun u eurima iz stava 6 nije dovoljno kako bi se pokrili zahtjevi za plaćanje koje su

primaoci predali u očekivanju plaćanja od strane Komisije, država korisnica IPA III podrške dužna je da koristi nacionalna sredstva kako bi pretfinansirala doprinos Unije. U tim slučajevima, nacionalna sredstva se tretiraju kao sredstva Unije, a stav 6 se primjenjuje u trenutku pune uplate nacionalnog doprinosa, ukoliko ga ima, dok se doprinos Unije koji je pretfinansiran iz nacionalnih sredstava unosi u knjige Računovodstvenog tijela.

9) IPA III podrška može da pokrije samo troškove koji su nastali kod i koje plaća država korisnica IPA III podrške u skladu sa pravilima o prihvatljivosti utvrđenim ugovornim odredbama i pravnim okvirom uspostavljenim Finansijskom uredbom, Uredbom o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju, Uredbom o sprovođenju IPA III podrške i članovima 29, 30 i 31 ovog sporazuma, te kao što je predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumima, ukoliko se primjenjuju.

10) Razmjena informacija o finansijskim transakcijama između Komisije i struktura i tijela iz člana 10, prema potrebi, uključujući podnošenje zahtjeva za plaćanje u skladu sa članovima 34, 35 i 36 ovog sporazuma, vrši se elektronskim putem, primjenjujući procedure prema uputstvima Komisije.

Pretfinansiranje

Član 34

1) Minimalni zahtjevi za isplatu pretfinansiranja su sljedeći:

- a) da je NAO obavijestio Komisiju o otvaranju predmetnog računa u eurima;
- b) da je odgovarajući Finansijski sporazum stupio na snagu.

2) Bliže odredbe o obračunu pretfinansiranja za godišnje i višegodišnje programe sadržane su u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

3) Ukupan iznos pretfinansiranja saldira se najkasnije po zatvaranju programa.

Plaćanja po fazama

Član 35

1) Minimalni zahtjevi za isplatu plaćanja po fazama su sljedeći:

a) da je NAO poslao Komisiji zahtjev za plaćanje zajedno sa ovjerenim izvještajem o troškovima u kojem se detaljno navode nastali i plaćeni troškovi i, gdje je to relevantno, informacije o pretfinansiranju. Zahtjev za plaćanje sadrži i relevantne informacije o sprovođenju, kao što je navedeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu;

b) da je ispoštovan maksimalni iznos doprinosa Unije predviđen finansijskom odlukom;

c) da je NEPAK poslao Komisiji godišnji izvještaj o sprovođenju u skladu sa članom 59(1);

d) da je Revizorsko tijelo poslalo Komisiji godišnje mišljenje revizora i godišnji izvještaj o obavljenim revizijama, u skladu sa članom 63(1)ii (2);

e) da je na snazi relevantni finansijski sporazum;

f) da su dostavljene sve informacije na zahtjev Komisije.

2) Bez obzira na godišnje mišljenje revizora, ukoliko se ispostavi da važeća pravila nijesu ispoštovana ili da sredstva nijesu pravilno korišćena, plaćanja se mogu suspendovati ili prekinuti u skladu sa postupkom propisanim članovima 38 i 39.

Saldiranje računa

Član 36

1) Minimalni zahtjevi za saldiranje računa su sljedeći:

a) da je NAO poslao Komisiji ovjereni izvještaj o troškovima i, gdje je to relevantno, finalni zahtjev za plaćanje;

b) da je NIPAK poslao Komisiji godišnji izvještaj o sprovođenju u skladu sa članom 60;

c) da je Revizorsko tijelo poslalo Komisiji, u skladu članom 63(4) i (5), mišljenje o finalnom izvještaju o troškovima, uz godišnji izvještaj o obavljenim revizijama;

d) daje na snazi relevantni finansijski sporazum;

e) da je Komisija završila proceduru provjere i prihvatanja računa predviđenu članom 42.

Automatsko povlačenje neutrošenih sredstava u slučaju višegodišnjih programa

Član 37

1) Komisija automatski povlači onaj dio budžetske obaveze za određeni program koji do 31. decembra pete godine nakon godine u kojoj je preuzeta budžetska obaveza nije iskorišćen u svrhe pretfinansiranja ili periodičnih plaćanja od strane Komisije ka korisniku IPA III ili za koje NAO nije dostavio bilo kakve ovjerene izvještaje o troškovima niti zahtjev za periodično plaćanje u skladu sa članom 35. Za potrebe ovog člana u obzir se uzimaju samo priznati troškovi podnijeti sa zahtjevom za periodično plaćanje ili izvještajem o troškovima. Kraći rok se može predvidjeti sektorskim ili finansijskim sporazumom.

2) Komisija je dužna da unaprijed obavijesti NAO kada god postoji rizik od automatskog povlačenja neutrošenih sredstava u smislu stava 1.

3) Iznos na koji se odnosi automatsko povlačenje umanjuje se za iznose koji su ekvivalentni onom dijelu budžetske obaveze za koji:

a) radnje su obustavljene zakonskim postupkom ili administrativnom žalbom koja ima suspenzivno dejstvo; ili

b) nije bilo moguće podnijeti zahtjev za plaćanje iz razloga više sile koja ozbiljno utiče na sprovođenje cijelog ili dijela programa.

Država korisnica IPA III podrške koja se poziva na višu silu dužna je da dokaže direktne posljedice više sile na sprovođenje cijelog ili dijela programa.

4) Država korisnica IPA III podrške dostavlja Komisiji informacije o izuzećima iz stava 3, tačke (a) i (b), i to u godišnjem izvještaju iz člana 59(1)

Prekid plaćanja

Član 38

1) Bez obzira na vremenski rok za plaćanje predviđen članom 33(4), Komisija može prekinuti plaćanja državi korisnici IPA III podrške u cjelosti ili djelimično kako bi obavila dodatne provjere kada:

a) Komisija je u posjedu pouzdanih informacija koje upućuju na značajne nedostatke u funkcionisanju bilo sistema upravljanja ili sistema interne kontrole ili da je trošak koji je NAO ovjerio povezan sa ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena;

b) prekid je neophodan kako bi se spriječilo nanošenje značajne štete finansijskim interesima Unije;

c) Komisija je u posjedu informacije koja dovodi u sumnju prihvatljivost troškova u zahtjevu za plaćanje.

2) Komisija može ograničiti prekid plaćanja na onaj dio troškova na koji se odnosi zahtjev za plaćanje a na koji utiču elementi iz stava 1. Komisija odmah obavještava državu korisnicu IPA III podrške o razlogu prekida i traži od nje neposredna zapažanja i, prema potrebi, korekciju nastale situacije. Komisija obustavlja prekid čim su preduzete neophodne mjere.

Obustava plaćanja

Član 39

1) Komisija može obustaviti plaćanja državi korisnici IPA III podrške, naročito kada se otkriju sistemske greške koje dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole predmetnog organa ili zakonitost i regularnost predmetnih transakcija, ili korištenje sredstava i rezultata u predviđene svrhe kako je definisano sektorskim ili finansijskim sporazumom.

2) Država korisnica IPA III podrške ima priliku da dostavi svoje primjedbe u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija donese odluku o obustavi u skladu sa stavom 1.

3) Komisija prekida obustavu nakon što je država korisnica IPA III podrške preduzela neophodne mjere kako bi ispravila sistemske propuste.

Ukoliko država korisnica IPA III podrške nije preduzela takve mjere, Komisija može donijeti odluku da otkáže doprinos IPA III programu u cjelosti ili djelimično, shodno članu 43.

Povraćaj sredstava

Član 40

1) Bilo koja situacija definisana članovima 50(7) i 51(5) do koje može doći bilo kada tokom sprovođenja IPA III podrške ili koja se ustanovi revizijom može dovesti do povraćaja sredstava Komisiji od strane države korisnice IPA III podrške.

2) NAO je dužan da izvrši povraćaj doprinosa Unije koji je uplaćen državi korisnici IPA III podrške o trošku onih koji su se našli u nekoj od situacija definisanih članom 51(5) ili su imali koristi od nje, u skladu sa nacionalnim procedurama za povraćaj javnih sredstava koje važe u državi korisnici IPA III podrške. Ukoliko NAO ne uspije da izvrši povraćaj sredstava u cjelosti ili djelimično, to ne sprečava Komisiju da povraća predmetna sredstva od države korisnice IPA III podrške.

Finansijska usklađivanja koje vrši država korisnica IPA III podrške

Član 41

NAO vrši finansijska usklađivanja u slučaju otkrivanja neke od situacija definisanih članom 51(5), otkazivanjem u cjelosti ili djelimično doprinosa Unije predmetnim programima. NAO uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i finansijski gubitak po doprinos Unije obezbjeđujući poštovanje načela proporcionalnosti.

Postupak provjere i prihvatanja računa

Član 42

1) Svrha postupka provjere i prihvatanja računa jeste da se osigura da su troškovi koje je napravila i platila država korisnica IPA III podrške u kontekstu indirektnog upravljanja i koji se mogu naplatiti iz budžeta Unije usklađeni sa primjenjivim pravilima Unije i da su računski potpuni, tačni i istiniti.

2) Postupak provjere i prihvatanja računa sastoji se od:

- a) analize finalnog izvještaja o troškovima koji dostavlja NAO;
- b) analize finalnog izvještaja o sprovođenju godišnjeg ili višegodišnjeg programa u skladu sa članom 60;
- c) analize mišljenja na finalni izvještaj o troškovima koje dostavlja Revizorsko tijelo uz godišnji izvještaj o obavljenim revizijama;
- d) analize relevantnih dokumenata navedenih u sektorskom ili finansijskom sporazumu i, prema potrebi, kontrole na licu mjesta od strane Komisije, bez ograničenja ili restrikcija, u pogledu sadržaja tih finansijskih izvještaja i osnovnih transakcija, uključujući provjere izvršene sa primaocima;
- e) utvrđivanja od strane Komisije iznosa troškova koji se mogu naplatiti iz budžeta Unije nakon, prema potrebi, kontradiktorne procedure i nakon obavještenja države korisnice IPA III podrške;
- f) obračuna moguće finansijske korekcije koja proizilazi iz troškova nastalih i plaćenih kršenjem pravila utvrđenih ovim sporazumom i, kada je relevantno, sektorskim ili finansijskim sporazumom;
- g) povraćaja ili plaćanja od strane Komisije salda koji nastaje kao razlika između prihvaćenih troškova iz budžeta Unije i iznosa koji su već isplaćeni državi korisnici IPA III podrške.

3) Postupak provjere i prihvatanja računa iz stava 2 ne dovodi u pitanje mogućnost Komisije da povрати neprihvatljive troškove u kasnijoj fazi na osnovu revizija ili kontrola sprovedenih tokom ili nakon sprovođenja programa.

Finansijske korekcije koje vrši Komisija

Član 43

1) Kako bi se osiguralo da se sredstva IPA III koriste u skladu sa važećim propisima, Komisija primjenjuje mehanizme finansijske korekcije u skladu sa članom 12 Uredbe o sprovođenju IPA III, kao i u skladu sa odredbama sektorskih ili finansijskih sporazuma koje to pitanje bliže uređuju.

2) Do finansijske korekcije može doći u slučaju:

- a) utvrđivanja da je došlo do neke od situacija iz člana 51 (5);
- b) utvrđivanja slabosti ili nedostatka u sistemima upravljanja i kontrole u državi korisnici IPA III podrške;
- c) neuspjeha u postizanju rezultata i korišćenju sredstava i rezultata u predviđene svrhe precizirane sektorskim ili finansijskim sporazumom;
- d) naknadnih aktivnosti od strane Komisije na osnovu izvještaja o sprovedenim revizijama i mišljenja Revizorskog tijela.

3) Ukoliko se ustanovi da su troškovi u okviru IPA III programa nastali, plaćeni ili ovjereni na način koji krši važeće propise, Komisija donosi odluku o tome koji iznosi treba da budu izuzeti iz finansiranja sredstvima Unije.

4) Obračun i utvrđivanje eventualnih korekcija, kao i sa njima povezana povraćaje sredstava, vrši Komisija, u skladu sa kriterijumima i procedurama iz stavova 5, 6 i 7 ovog člana i članova 42, 44 i 45.

5) Finansijske korekcije vrše se po potrebi nadoknadom ili prebijanjem sredstava.

6) Komisija vrši finansijske korekcije na osnovu utvrđivanja nepropisno utrošenih iznosa i njihovih finansijskih implikacija po budžet. U slučajevima kada se ti iznosi ne mogu precizno utvrditi kako bi se izvršile pojedinačne korekcije, Komisija može primijeniti paušalne korekcije ili korekcije na osnovu ekstrapolacije nalaza.

7) Prilikom odlučivanja o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir vrstu i težinu situacije ili obim i finansijske implikacije bilo koje situacije definisane stavom 2, kao i načelo proporcionalnosti.

Postupak za finansijske korekcije

Član 44

1) Prije donošenja odluke o finansijskoj korekciji, uključujući i odluke donesene na osnovu postupka provjere i prihvatanja računa, Komisija obavještava NAO o svojim privremenim zaključcima i zahtijeva njegove komentare u roku od dva mjeseca.

Ukoliko Komisija predloži finansijsku korekciju na osnovu ekstrapolacije nalaza ili paušalno, shodno članu 43(6), državi korisnici IPA III podrške pruža se mogućnost da dostavi informacije koje bi omogućile Komisiji da utvrdi stvarni opseg situacije iz člana 43(2) pregledom predmetne dokumentacije. U dogovoru sa Komisijom, država korisnica IPA III podrške ima pravo da ograniči obim ovog pregleda na određeni dio ili uzorak predmetne dokumentacije. Osim u opravdanim slučajevima, vrijeme koje se daje državi korisnici IPA III podrške ne može biti duže od dva mjeseca nakon isteka dva mjeseca iz prve tačke ovog stava. Sektorski ili finansijski sporazum mogu ovo pitanje bliže urediti.

2) Komisija je dužna da prije donošenja odluke uzme u obzir sve dokaze koje dostavi država korisnica IPA III podrške.

Ponovno korišćenje doprinosa Unije

Član 45

1) Sredstva iz doprinosa Unije koja su otkazana nakon finansijskih korekcija shodno članu 43 uplaćuju se u budžet Unije.

2) Doprinos povraćen u skladu sa članom 40 ili otkazan u skladu sa članom 41 ne može se ponovo koristiti za aktivnost ili aktivnosti koje su bile predmet povraćaja ili finansijskog usklađivanja, niti, u slučaju kada se povraćaj ili finansijsko usklađivanje vrše usljed sistemske nepravilnosti, za tekuće aktivnosti u okviru cijelog ili dijela programa u kojem se sistemska nepravilnost desila.

Otplata sredstava

Član 46

1) Država korisnica EPA III podrške dužna je da izvrši svaku otplatu sredstava u opšti budžet Unije prije datuma dospjeća navedenog u nalogu za povraćaj sredstava sačinjenom u skladu sa članom 100 Finansijske uredbe.

2) Svako kašnjenje sa otplatom dovodi do obračuna zatezne kamate na račun zakašnjelog plaćanja u skladu sa članom 99 Finansijske uredbe.

GLAVA III

ZATVARANJE PROGRAMA ILI DIJELA PROGRAMA

Zatvaranje programa ili dijela programa koji se sprovodi u indirektnom upravljanju od strane države korisnice IPA III podrške

Član 47

- 1) Komisija obavještava u pisanoj formi državu korisnicu IPA III podrške o zatvaranju programa.
- 2) Komisija ne može zatvoriti program bez prethodnog obavještenja i prihvatanja računa shodno članu 42.
- 3) Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da kasnije vrši finansijske korekcije.
- 4) Bliža pravila o zatvaranju programa i odgovarajućim obavezama u pogledu izvještavanja mogu se definisati sektorskim ili finansijskim sporazumima.

Zatvaranje programa ili dijela programa koji se sprovodi u direktnom upravljanju i indirektnom upravljanju sa organima koji ne pripadaju državi korisnici IPA III podrške

Član 48

- 1) Program se zatvara kada se završe svi ugovori i grantovi koji se finansiraju iz datog programa.
- 2) Komisija obavještava u pisanoj formi državu korisnicu IPA III podrške o zatvaranju programa.

Čuvanje dokumenata

Član 49

1) Država korisnica IPA III podrške dužna je da pet godina od datuma zatvaranja programa čuva svu dokumentaciju od značaja za postupke nabavki i dodjele granta, ugovore, dopune, vezanu prepisku i sve relevantne dokumente koji se tiču plaćanja i povraćaja sredstava.

2) Period iz stava (1) prekida se u slučaju zakonskog postupka ili na opravdan zahtjev Komisije.

GLAVA IV

NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA

Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv prevara i Evropskog revizorskog suda

Član 50

1) Svi finansijski sporazumi i pripadajući ugovori, uključujući podugovore koje su njihovi korisnici zaključuju sa trećim stranama, podliježu nadzoru, kontroli i reviziji Komisije, uključujući Evropsku kancelariju za borbu protiv prevara (OLAF), kao i reviziji Evropskog revizorskog suda.

U slučaju indirektnog upravljanja od strane države korisnice IPA III podrške, ovo podrazumijeva i pravo Komisije i Delegacije Unije u Crnoj Gori da sprovodi mjere kao što su:

- a) ex ante verifikacija tenderskih postupaka i postupaka ugovaranja;

b) ex post kontrola tenderskih postupaka, postupaka ugovaranja, izvršenja ugovora, uključujući i njihovo financijsko upravljanje;

c) nadzor nad funkcionisanjem sistema upravljanja i kontrole.

Propisno ovlašćeni spoljni revizori, zastupnici ili predstavnici Komisije, kancelarije OLAF i Evropskog revizorskog suda imaju pravo da vrše sve tehničke i financijske provjere ili revizije za koje smatraju da su neophodne radi praćenja sprovođenja programa ili ugovora, uključujući posjete lokacijama i prostorijama gdje se sprovode aktivnosti koje se financiraju iz sredstava IPA III. Komisija o takvim misijama unaprijed obavještava nadležne organe.

2) Država korisnica IPA III podrške dužna je imenuje službu za koordinaciju borbe protiv prevara⁶¹ koja treba da olakša djelotvornu saradnju i razmjenu informacija, uključujući i informacije operativne prirode, sa kancelarijom OLAF.

U slučaju indirektnog upravljanja, služba za koordinaciju borbe protiv prevara ima zadatak da koordiniše administrativne i operativne obaveze i aktivnosti i predlaže odgovarajuće izmjene i dopune zakonodavstva države korisnice IPA Š podrške, prema potrebi, kako bi zaštitila financijske interese Unije. Služba, između ostalog:

- vodi proces izrade/sprovođenja strategija za zaštitu financijskih interesa Unije;

- utvrđuje eventualne slabosti u sistemima države korisnicu IPA III podrške za upravljanje sredstvima Unije, uključujući IPA III podršku;

- obezbjeđuje dovoljne ljudske resurse za navedene zadatke, uključujući obuke za sprečavanje prevara;

- podržava saradnju upravnih i tužilačkih organa države korisnice IPA III podrške sa kancelarijom OLAF;

- dijeli informacije o nepravilnostima i slučajevima potencijalne prevare, uključujući one utvrđene revizijama i kontrolama koje sprovode Revizorsko tijelo, službe unutrašnje revizije, upravljačka struktura, upravljačka tijela i posrednička tijela, sa upravnim organima države korisnice IPA III podrške i kancelarijom OLAF;

- stara se da su ispunjene sve obaveze iz Uredbe (ES, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta⁶², Uredbe Savjeta (Euratom, ES) br. 2988/1995⁶³ i Uredbe Savjeta (ES, Euratom) br. 2185/1996⁶⁴.

3) Država korisnica IPA III podrške dužna je da dostavi sve tražene informacije i dokumente, uključujući sve elektronske podatke, kao i da preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se olakšao rad licima kojima je dat nalog da izvrše reviziju, kontrolu na licu mjesta ili inspekciju.

4) Država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi da zastupnici ili predstavnici Komisije, uključujući kancelariju OLAF, imaju pravo da pregledaju svu relevantnu dokumentaciju, digitalne podatke i račune vezane za stavke koje se financiraju po osnovu određenog financijskog sporazuma i da pomogne Evropskom revizorskom sudu da izvrši revizije vezane za korišćenje IPA III podrške. Kada se privatni uređaji koriste u radne svrhe, ti uređaji mogu podlijegati inspekciji od strane kancelarije OLAF. OLAF će takve uređaje podvrgnuti inspekciji jedino pod istim uslovima i u istoj mjeri u kojoj je nacionalnim kontrolnim organima dozvoljeno da ispituju privatne uređaje, i to jedino kada OLAF ima osnovane sumnje da sadržaj tih uređaja može biti relevantan za istragu.

5) Kako bi obezbijedila efikasnu zaštitu financijskih interesa Unije, Komisija, uključujući OLAF, takođe može sprovesti sve istražne radnje i naročito kontrole na licu mjesta i inspekcije u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (ES, Euratom) br. 2185/1996. Ove provjere i inspekcije pripremaju se i sprovode u tijesnoj saradnji sa državom korisnicom IPA III podrške, koja će dovoljno unaprijed biti obaviještena o predmetu, svrsi i pravnom osnovu za provjere i inspekcije, kako bi mogla pružiti svu neophodnu pomoć. Država korisnica IPA III podrške dužna je da odredi službu sa nadležnošću za krivične istrage, koja će na zahtjev kancelarije OLAF pružati pomoć u sprovođenju istraga u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (ES, Euratom) br. 2185/1996.

6) Služba iz stava 2 može da izvršava svoje zadatke ukoliko ima upravna i krivična istražna ovlašćenja. Ukoliko OLAF zahtijeva, kontrole na licu mjesta i inspekcije mogu se vršiti zajedno. U slučaju da se učesnici u aktivnostima koje se financiraju sredstvima IPA III protive kontrolama na licu mjesta i inspekcijama, država korisnica IPA III podrške, postupajući shodno nacionalnim propisima i pravilima, dužna je da pruži Komisiji/inspektorima kancelarije OLAF neophodnu pomoć kako bi izvršili svoju dužnost u sprovođenju kontrola na licu mjesta ili inspekcija, uključujući pružanje informacija o bankovnim računima koji su relevantni za istrage kancelarije OLAF.

7) U slučaju neispunjavanja obaveza iz stavova (4), (5) i (6) ovog člana, Evropska komisija može povratiti sredstva koja se odnose na doprinos Unije a pod istragom su kancelarije OLAF u skladu sa odredbama člana 40.

8) Komisija/OLAF dužni su da što prije obavijeste državu korisnicu IPA III podrške o dokazima ili sumnji u vezi sa prevarom ili nepravilnostima koje su zapazili tokom kontrola na licu mjesta ili inspekcije. U svakom slučaju, Komisija/OLAF dužni su da obavijeste prethodno pomenutu službu o ishodu provjera i inspekcija.

9) Prethodno opisane kontrole i revizije primjenjuju se na sve primaocce i podugovarače koji su dobili IPA III podršku, bez obzira da li su navedeni u ugovoru ili sporazumu o grantu. Takve kontrole i revizije primjenjuju se na dokumente i informacije o nacionalnom doprinosu države korisnice IPA III podrške, ukoliko postoji.

10) U indirektnom upravljanju, Komisija može, u bilo koje doba, provjeriti račune i aktivnosti Računovodstvenog tijela i Upravljačkog tijela i posredničkih tijela, bilo direktno ili posredstvom spoljnog revizora. Ovo ne dovodi u pitanje odgovornosti Komisije i Evropskog revizorskog suda.

⁶¹ Ova služba ne predstavlja sastavni dio struktura iz člana 10, te njeno osnivanje stoga nije predušlov za povjeravanje zadataka izvršenje budžeta.

⁶² Regulativa (ES, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. septembra 2013. godine u vezi sa istragama koje vrši Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) kojom se stavlja van snage Regulativa (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulativa Savjeta (Euratom) br. 1074/1999 (Sl. list L 248, 18. septembar 2013, str. 1).

⁶³ Regulativa Savjeta (ES, Euratom) br. 2988/1995 od 18. decembra 1995. godine o zaštiti finansijskih interesa Evropskih zajednica (Sl. list L312, 23. decembar 1995, str. 1).

⁶⁴ Regulativa Savjeta (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. novembra 1996. godine u vezi sa kontrolama na licu mjesta i inspekcijama koje vrši Komisija kako bi zaštitila finansijske interese Evropskih zajednica od prevara i drugih nepravilnosti (Sl. list L 292, 15. novembar 1996, str. 2).

Zaštita finansijskih interesa Unije

Član 51

1) U skladu sa članom 154(4) tačka (a) Finansijske uredbe, država korisnica IPA III podrške kojoj su povjereni zadaci izvršenja budžeta u okviru IPA III podrške dužna je da sprečava, otkriva i koriguje nepravilnosti i prevare tokom vršenja tih zadataka. U te svrhe, država korisnica IPA III podrške dužna je da, poštujući načelo proporcionalnosti, vrši ex ante i ex post kontrole, uključujući kontrole na licu mjesta, uzoraka transakcija koje su određene po principu reprezentativnosti i/ili stepenu rizika, kako bi obezbijedila da se programi koji se finansiraju iz budžeta sprovode djelotvorno i pravilno. Država korisnica IPA III podrške takođe je dužna da obezbijedi povraćaj sredstava koja su nepropisno isplaćena i, prema potrebi, pokrene zakonski postupak u vezi sa tim.

2) U indirektnom upravljanju, država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi istragu i djelotvorno procesuiranje slučajeva sumnje na nepravilnosti, prevaru, korupciju ili sukoba interesa, kao i funkcionisanje mehanizma kontrole i izvještavanja iz člana 13(7) Uredbe o IPA III. Država korisnica IPA III podrške dužna je da sumnju u postojanje prevare i druge nepravilnosti, koje su bile predmet prvobitnog upravnog ili sudskog nalaza, bez odlaganja prijavi Komisiji i da je obavještava o daljem toku upravnog ili zakonskog postupka. Izvještavanje se vrši elektronskim putem korišćenjem sistema za upravljanje nepravilnostima (IMS) koji je u te svrhe obezbijedila Komisija. Pored odredaba o izvještavanju iz Aneksa H ovog sporazuma, više pojedinosti može se popisati sektorskim ili finansijskim sporazumom.

3) Država korisnica IPA III podrške takođe je dužna da, u indirektnom upravljanju, preduzima sve odgovarajuće mjere kako bi spriječila i suzbila bilo kakve aktivne i pasivne korupcijske prakse u bilo kojoj fazi postupka nabavki ili dodjeljivanja granta ili tokom sprovođenja odgovarajućih ugovora.

4) Država korisnica IPA III podrške, uključujući osoblje zaduženo za programiranje i sprovođenje zadataka u okviru aktivnosti koje se finansiraju sredstvima IPA III, dužna je da preduzme sve neophodne mjere opreza kako bi se izbjegao rizik od sukoba interesa, kao i da odmah obavijesti Komisiju o svakom eventualnom sukobu interesa ili situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

5) U svrhu zaštite finansijskih interesa Unije, primjenjuju se izrazi sa sljedećim značenjem:

a) Greška označava nenamjerne administrativne i tehničke greške koje je napravila država korisnica IPA III podrške ili primalac IPA III podrške;

b) Nepravilnost označava svaku povredu odredbe važećih propisa i ugovora koja nastaje činjenjem ili nečinjenjem privrednog subjekta ili države korisnice IPA III podrške, a koja nanosi, ili bi nanijela, štetu opštem budžetu Unije zaduživanjem opšteg budžeta na ime neopravdane troškovne stavke;

c) Privredni subjekat znači svako fizičko ili pravno lice, uključujući javni subjekat ili grupu takvih lica, koji nudi nabavku proizvoda, izvođenje radova ili pružanje usluga ili snabdijevanje nepokretnom imovinom;

d) Sistemska nepravilnost označava svaku nepravilnost koja može biti ponavljajuće prirode, sa velikom vjerovatnoćom pojavljivanja u sličnim vrstama aktivnosti, koja je rezultat ozbiljnog nedostatka u djelotvornom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole, uključujući neuspjeh u uspostavljanju odgovarajućih procedura u skladu sa važećim propisima;

e) Prevara označava svako namjerno činjenje ili nečinjenje u vezi sa:

- upotrebom ili podnošenjem lažnih, netačnih ili nepotpunih izvještaja ili dokumenata, koji za posledicu imaju protivpravno prisvajanje ili zadržavanje sredstava iz opšteg budžeta Unije ili drugih budžeta kojima se upravlja od strane, ili u ime, Evropske unije,

- neotkrivanjem informacija kojim se krši određena obaveza sa jednakim učinkom,

- pogrešnim korišćenjem takvih sredstava u svrhe koje nijesu one za koje su sredstva prvobitno odobrena;

f) Sumnja na prevaru označava nepravilnost koja dovodi do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou kako bi se ustanovilo postojanje namjernog ponašanja, naročito prevara, u smislu prethodnog stava;

g) Aktivna korupcija označava namjerno djelovanje bilo kojeg lica kojim se obećava ili daje, direktno ili putem posrednika, bilo kakva korist službenom licu za njega lično ili za treće lice, kako bi postupio ili se suzdržao od postupanja po svojoj dužnosti, ili vršio svoju funkciju suprotno svojim službenim dužnostima na način koji šteti ili će vjerovatno štetiti finansijskim interesima Unije;

h) Pasivna korupcija označava namjerno djelovanje državnog službenika koji, direktno ili preko posrednika, traži ili primi bilo kakvu korist, za sebe lično ili za treće lice, ili koji prihvati obećanje takve koristi, kako bi postupio ili se suzdržao od postupanja po svojoj dužnosti ili vršio svoju funkciju suprotno svojim službenim dužnostima na način koji šteti ili će vjerovatno štetiti finansijskim interesima Unije;

i) Sukob interesa označava da je nepristrasno i objektivno vršenje funkcija finansijskog subjekta ili drugog lica ugroženo iz razloga vezanih za porodicu, emotivni život, političku ili nacionalnu pripadnost, ekonomski interes ili bilo koji drugi direktni ili indirektni lični interes;

j) Prvobitni upravni ili sudski nalaz znači prvu pisanu procjenu nadležnog organa, bilo upravnog ili sudskog, kojom se na osnovu određenih činjenica zaključuje da je počinjena neka nepravilnost. Ovo ne dovodi u pitanje mogućnost da će se ovaj zaključak morati kasnije revidirati ili povući kao posljedica razvoja događaja u daljem toku upravnog ili sudskog

postupka.

Definicije iz ovog člana neće se tumačiti kao uvođenje novih vrsta krivičnih djela u krivični zakonik države korisnice IPA III podrške ili njegove izmjene.

ODJELJAK VI

NADGLEDANJE, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE GLAVA I NADGLEDANJE

IPA nadgledni odbor

Član 52

1) Komisija i država korisnica IPA III podrške dužni su da, najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma, uspostave IPA nadgledni odbor. Ovaj odbor izvršava i one obaveze IPA nadglednog odbora koje su predviđene Uredbom Savjeta br. 1085/2006⁶⁵ (u daljem tekstu: IPA Uredba) i Uredbom za IPA II.

2) IPA nadgledni odbor razmatra sveukupnu djelotvornost, efikasnost, kvalitet, koherentnost, koordinisanost i usklađenost u sprovođenju svih programa, a u cilju ispunjavanja ciljeva koji su predviđeni finansijskim sporazumima, programskim okvirom za IPA III i Strateškim odgovorom. U tom smislu, Odbor po potrebi djeluje na osnovu informacija koje dostavljaju sektorski odbori za nadgledanje i druge uspostavljene centralne koordinacione strukture države korisnice IPA III podrške.

3) IPA nadgledni odbor može Komisiji, NIPAK-u i NAO-u predlagati mjere za dostizanje bolje usklađenosti i koordinaciju IPA III podrške, shodno programskom okviru za IPA III i IPA III Uredbi, odnosno mjere za unapređenje opšte efikasnosti, djelotvornosti, učinkovitosti i održivosti takve podrške. Odbor može relevantnim sektorskim odborima za nadgledanje da predlaže korektivne mjere kako bi se osiguralo ostvarivanje ciljeva IPA III podrške i unaprijedila njena efikasnost i djelotvornost. U te svrhe, Odbor, kada je to relevantno, uzima u obzir zaključke i preporuke nastale u postupku nadgledanja i evaluacije, koji su organizovali Komisija ili država korisnica IPA III podrške.

4) IPA nadgledni odbor čine predstavnici Komisije, NIPAK i predstavnici drugih relevantnih organa i tijela države korisnice IPA III podrške kao i, po potrebi, bilateralni donatori, međunarodne organizacije, međunarodne finansijske institucije i drugi subjekti, kao što su organizacije civilnog društva i iz privatnog sektora. Predstavnici zainteresovanih subjekata biraju se u skladu sa pravilima i kriterijumima koji su predviđeni poslovníkom IPA nadglednog odbora i u dogovoru sa Komisijom.

5) Predstavnik Komisije i NIPAK kopredsjedavaju sjednicama IPA nadglednog odbora.

6) IPA nadgledni odbor usvaja poslovníkom u dogovoru sa NIPAK-om, NAO-om i Komisijom.

7) IPA nadgledni odbor sastaje se najmanje jednom godišnje. Ad hoc sjednice mogu se sazivati na predlog Komisije ili države korisnice IPA III podrške, prije svega na tematskoj osnovi.

8) U slučaju da nisu uspostavljeni sektorski odbori za nadgledanje iz člana 53, IPA nadgledni odbor preuzima obaveze koje su navedene u stavu 7 predmetnog člana.

---

⁶⁵ Uredba Savjeta (EZ) br. 1085/2006 od 17. jula 2006. godine, kojom se uspostavlja Instrument za pretprijetnu podršku (IPA), (Sl. list 210, 3. jul 2006, str. 82).

Sektorski odbori za nadgledanje

Član 53

1) Država korisnica IPA III podrške dužna je da uspostavi sektorske odbore za nadgledanje koji će biti nadležni za nadgledanje godišnjih i višegodišnjih programa koji se sprovode u indirektnom upravljanju, a finansiraju se u skladu sa IPA Uredbom, Uredbom za IPA II, i IPA III Uredbom, u okviru određenog sektora ili programa. Ovi odbori osnivaju se najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma za odgovarajući sektor.

2) U skladu sa načelom proporcionalnosti, kod godišnjih programa koji se sprovode u indirektnom upravljanju, obaveza upostavljanja sektorskog odbora za nadgledanje može biti izuzeta iz finansijskog sporazuma.

3) Ukoliko je uspostavljen sektorski odbor za nadgledanje, on može, osim višegodišnjih programa koji se sprovode u indirektnom upravljanju, da nadgleda i druge godišnje programe koji se sprovode bilo u direktnom ili indirektnom upravljanju u okviru istog sektora. Ove odredbe se ne primjenjuju na programe IPARD III.

4) Sektorski odbori za nadgledanje dužni su da izvršavaju sljedeće obaveze, uz pomoć izvještaja koje Upravljačko tijelo dostavlja uoči sastanaka:

a) da razmatraju djelotvornost, efikasnost, kvalitet, koordinaciju i usklađenost u procesu implementacije programa;

b) da analiziraju stepen napretka ka ostvarivanju ciljeva, dostizanju planiranih ishoda i rezultata, i ocjenjuju uticaj i održivost IPA III podrške, a da istovremeno osiguraju usklađenost sa dijalogom o politikama, relevantnim centralnim i regionalnim sektorskim strategijama, kao i višegodišnjim i regionalnim aktivnostima u državi korisnici IPA III podrške;

c) da analiziraju godišnje izvještaje o sprovođenju, uključujući i finansijsku realizaciju programa;

d) da razmatraju relevantne nalaze i zaključke, kao i predloge naknadnih korektivnih mjera koje nastaju kao rezultat kontrola na licu mjesta, postupka nadgledanja i evaluacije, kao i revizija, ukoliko su iste sprovedene;

- e) da razmatraju sva pitanja koja su od značaja za funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole;
- f) da razmatraju sporna pitanja i operacije;
- g) da, ukoliko je neophodno, razmotre ili predlože izmjene i dopune programa i preduzimaju druge korektivne mjere kojima bi se osiguralo ostvarivanje ciljeva operacija i unaprijedila efikasnost, djelotvornost, učinkovitost i održivost podrške IPA III;
- h) da razmatraju mjere koje se preduzimaju u oblasti informisanja, promocije, transparentnosti, komunikacija i vidljivosti, shodno članu 23 i 24;
- Sektorskim ili finansijskim sporazumima mogu se propisati i druge konkretne odredbe.
- 5) Operativni zaključci, uključujući i eventualne preporuke, izvode se na kraju sjednica sektorskih odbora za nadgledanje. Realizacija ovih zaključaka podliježe odgovarajućem praćenju i analizi na narednim sjednicama odbora, i time predstavlja osnov za izvještavanje prema IPA nadglednom odboru u odnosu na napredak ostvaren u skladu sa članom 52(2).
- 6) Svaki sektorski odbor za nadgledanje dužan je da usvoji svoj poslovnik, koji se izrađuje u konsultacijama s Upravljačkim tijelom i posredničkim tijelima, NIPAK-om i Komisijom.
- 7) Sektorski odbor za nadgledanje u svom sastavu ima predstavnike relevantnih nacionalnih organa i tijela države korisnice IPA III podrške, druge zainteresovane subjekte, kao što su ekonomski, socijalni i partneri iz oblasti zaštite životne sredine i, međunarodnih organizacija, međunarodne finansijske institucije i civilno društvo. Komisija učestvuje u radu odbora. Predstavnici zainteresovanih subjekata biraju se shodno pravilima i kriterijumima koji su definisani u poslovniku. Visoki predstavnik države korisnice IPA III podrške predsjedava sjednicama sektorskog odbora za nadgledanje. U zavisnosti od oblasti programa, Komisija ima pravo da kopredsjedava sjednicama odbora.
- 8) Sektorski odbori za nadgledanje sastaju se najmanje dva puta godišnje. Mogu se sazivati i vanredne sjednice.

GLAVA II

EVALUACIJA

Evaluacija IPA III podrške

Član 54

- 1) Podrška IPA III podliježe evaluaciji, shodno članu 13 Uredbe o IPA III, članu 34 Finansijske uredbe i Poglavlju V, Glava II Uredbe o uspostavljanju instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju. Evaluacija ima za cilj da unaprijedi relevantnost, koherentnost, kvalitet, efikasnost, djelotvornost, uticaj, dodatnu vrijednost po Uniju, održivost IPA podrške i sinergiju sa relevantnim dijalogom u politici.
- 2) Ciljevi evaluacije su:
- a) ocjena uslova za realizaciju podrške, njeno sprovođenje, uključujući potencijalno i aktuelno, kao i njenu usklađenost sa ciljevima politike kako bi se ostvarili dugoročni efekti i ciljevi;
- b) ocjena postignutosti ugovorenih rezultata (proizvoda, uticaja) kako bi se ostvarili namjeravam dugoročni i globalni ciljevi;
- c) ocjena procesa programiranja i sistema nadgledanja i, u odgovarajućim slučajevima, procesa sprovođenja;
- d) promovisanje odgovornosti za podršku prema institucijama EU i prema javnosti u pogledu ostvarenog za opredijeljena sredstva i načina njihovog korišćenja;
- e) izvođenje korisnih zaključaka sa ciljem unapređenja kvaliteta i koncepta budućih politika, strategija i intervencija. Stoga, evaluacije se sprovode pravovremeno, a njihovi nalazi se uzimaju u obzir kako u narednom ciklusu programiranja i sprovođenja, tako i prilikom donošenja odluke o raspodjeli resursa;
- 3) Evaluacije se mogu vršiti na nivou projekta i programa, kao i pa strateškom nivou. Strateške evaluacije pokrivaju instrumente (uključujući budžetsku podršku), teme, korisnike pretprijetne podrške ili regione.
- 4) Mogu se sprovesti ex-ante evaluacije. Ove evaluacije imaju za cilj da maksimalno unaprijede raspodjelu budžetskih sredstava u okviru programa i unaprijede kvalitet programa. Ove evaluacije utvrđuju i procjenjuju gdje su prisutne velike razlike, a gdje praznine i potencijal za razvoj, ciljeve koje treba ostvariti, očekivane rezultate, kvantifikovane ciljeve, koherentnost, ukoliko je potrebno, predložene strategije i kvalitet postupaka sprovođenja, nadgledanja, evaluacije i finansijskog upravljanja.
- 5) Retrospektivne i ex-post evaluacije ocjenjuju svrsishodnost, efikasnost, djelotvornost, uticaj, održivost i dodatnu vrijednost po Uniju podrške IPA III u pogledu ostvarivanja ciljeva definisanih u programskim dokumentima.
- 6) Dugoročni efekti i održivost efekata podrške IPA III ocjenjuju se u skladu sa pravilima i procedurama, kao i relevantnim zakonima Unije.
- 7) Odbor za nadgledanje ipe i sektorski odbori za nadgledanje dužni su da uzmu u obzir preporuke i zaključke evaluacije.
- 8) Komisija razvija metode evaluacije, uključujući standarde kvaliteta⁶⁶ i mjerljive indikatore. Korisnice IPA III podrške dužne su da prilikom evaluacije primjenjuju te metode.

Evaluacije koje sprovodi Komisija

Član 55

1) Kada Komisija vrši evaluacije podrške IPA III, korisnica IPA III dužna je da omogući pristup podacima i svim relevantnim informacijama neophodnim za sprovođenje evaluacija, uključujući omogućavanje intervju sa relevantnim akterima.

Evaluacije koje vrši korisnica IPA III u slučaju indirektnog upravljanja

Član 56

1) Korisnica IPA III sprovodi IPA III finansiranje u slučaju indirektnog upravljanja i zadužena je za sprovođenje evaluacija onih programa kojima upravlja, u skladu sa članom 54.

2) Korisnica IPA III, u konsultacijama sa Komisijom, sastavlja plan evaluacije u kojem predstavlja aktivnosti evaluacija koje planira da realizuje u različitim fazama sprovođenja.

GLAVA III

IZVJEŠTAVANJE

Dodatne definicije za izvještavanje

Član 57

1) "period od 12 mjeseci" označava period od 1. jula prethodne finansijske godine do 30. juna tekuće finansijske godine, osim ukoliko nije drugačije navedeno u Sektorskom ili Finansijskom sporazumu.

2) "Priznati trošak" označava trošak koji je nastao (od strane primaoca), prihvaćen (od strane Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje) i plaćen (od strane Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje).

Jezik i format

Član 58

1) Svi izvještaji, iskazi, izjave i računi koji se odnose na pripremu ili sprovođenje podrške IPA III dostavljaju se Komisiji na engleskom jeziku.

2) Nacionalni službenik za ovjeravanje, uz podršku Računovodstvenog tijela, dužan je da uspostavi sistem obračunskog računovodstva za vođenje i čuvanje, u elektronskom, obliku, tačne, cjelovite i pouzdane računovodstvene evidencije za svaki program/akciju/operaciju IPA III koji se sprovode putem indirektnog upravljanja od strane korisnice EPA III. Nacionalni službenik za ovjeravanje će to koristiti kao osnovu za sačinjavanje zahtjeva za plaćanje, računa, finansijskih izvještaja i iskaza.

3) Korisnica IPA III dužna je uspostaviti informacioni sistem upravljanja za vođenje i čuvanje, u elektronskom obliku, podataka o svakom programu/akciji/operaciji IPA III koji su neophodni za planiranje, sprovođenje, upravljanje, evaluaciju, provjere i revizije podrške IPA III.

4) Korisnica IPA III dužna je definisati tehničke specifikacije sistema iz stavova (2) i (3) u cilju maksimalnog automatizovanja izvještavanja i razmjene podataka u elektronskom obliku.

5) Komisija može uspostaviti sopstvene informacione sisteme i zahtijevati od korisnice IPA III da ima aktivnu ulogu u njihovom razvoju i upotrebi.

Opšti kriterijumi izvještavanja za nacionalnog IPA koordinatora

Član 59

1) Do 15. februara svake godine, NIPAK je dužan da Komisiji dostavi godišnji izvještaj o sprovođenju finansijske podrške dobijene po osnovu IPA Uredbe, IPA II Uredbe i IPA III Uredbe u prethodnoj finansijskog godini.

2) Izvještaj mora biti sastavljen u skladu sa modelom koji je Komisija učinila dostupnim i mora da sadrži naročito sljedeće:

a) programiranje podrške, napredak ostvaren sprovođenjem, probleme na koje se naišlo i preduzete mjere, nastavak u vidu nadgledanja i evaluacije;

b) komunikaciju i vidljivost, kao i napore za koordinaciju sa donatorom;

c) napredak učinjen ka postizanju ciljeva koji su navedeni u strateškim dokumentima i programima, kako su izmjereni relevantnim indikatorima;

d) preporuke za naredni period.

Gdje pokriva programe koji se sprovode u slučaju indirektnog upravljanja korisnice IPA III, ovaj izvještaj se mora zasnivati na informacijama koje pružaju Upravljačka struktura i posrednička tijela, te obuhvatiti napredak učinjen sprovođenjem povjerenih zadataka, uključujući i sve probleme na koje se naišlo i preduzete korektivne mjere.

3) Dodatni kriterijumi izvještavanja od strane nacionalnog IPA koordinatora mogu biti definisani u sektorskim ili finansijskim sporazumima, uključujući kriterijume izvještavanja za operativne programe iz člana 16 stav 5 i programe iz člana 16 stav 7.

Kriterijumi izvještavanja za NIPAK u slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III

Član 60

Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka sprovođenja svakog programa, NIPAK je dužan dostaviti Komisiji završni izvještaj o sprovođenju tog programa, koji obuhvata cjelokupan period sprovođenja, naročito uključujući informacije o očekivanim i ostvarenim rezultatima, kao i finansijske podatke koji se odnose na sprovođenje aktivnosti.

Kriterijumi izvještavanja za nacionalnog službenika za ovjeravanje u slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III

Član 61

1) Do 15. januara svake godine, nacionalni službenik za ovjeravanje dužan je dostaviti Komisiji i Revizorskom tijelu u elektronskom obliku izvod iz računovodstvenog sistema na dan 31. decembar prethodne finansijske godine. Zajedno sa istim, potrebno je poslati godišnji računovodstveni cut off izvještaj koristeći ad hoc model koji je omogućila Komisija.

2) Do 15. februara svake godine, Nacionalni službenik za ovjeravanje, uz obavezu dostavljanja primjerka NIPAK-u i Revizorskom tijelu, dužan je da Komisiji dostavi sljedeće informacije za prethodnu finansijsku godinu:

a) godišnje finansijske izvještaje ili stanje bazirano na uzročnosti prihoda i rashoda, sastavljene u skladu sa formatom godišnjih finansijskih izvještaja ili izjava datih kao prilog uz Finansijski sporazum, u kojem se pravi jasna razlika između prihvaćenih troškova i izvršenih isplata;

b) izvještaj o sistemu upravljanja i kontrole, uključujući:

(i) sažetak izvještaja provjere i kontrola koje je sprovela Upravljačka struktura;

(ii) analizu prirode, uzroka, obima i uticaja finansijskih grešaka;

(iii) sažetak značajnih promjena sistema upravljanja i kontrole, pravila ili postupaka korisnice EPA III, zajedno sa analizom njihovog učinka na upravljanje sredstvima Unije;

(iv) samoprocjenu funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole, koji upućuje na zahtjeve člana 12(3) i Aneksa B, sa identifikovanim slabostima i preduzetim ili planiranim korektivnim radnjama;

c) status akcionih planova i nastavak na revizorske izvještaje koje izdaju Revizorsko tijelo, interne revizorske službe i Komisija;

d) godišnju izjavu o upravljanju po programu, koja je sačinjena u skladu sa Aneksom C; ukoliko potvrde koje zahtijeva Aneks C nijesu dostupne, nacionalni službenik za ovjeravanje dužan je izdati godišnju izjavu o upravljanju informišući Komisiju o razlozima i mogućim posljedicama, kao i o akcijama koje su preduzete ili se planiraju kako bi se pitanje riješilo i zaštitili finansijski interesi Evropske unije.

3) Do 31. jula svake godine, osim gdje je drugačije predviđeno u Sektorskom ili Finansijskom sporazumu, nacionalni službenik za ovjeravanje je dužan poslati Komisiji i Revizorskom tijelu, finansijske izvještaje ili stanje bazirano na uzročnosti prihoda i rashoda, za period od 12 mjeseci koji je okončan 30. juna iste godine. Oni treba da budu sačinjeni u skladu sa formatom finansijskih izvještaja ili izjava datih kao prilog uz Finansijski sporazum, u kojem se pravi jasna razlika između prihvaćenih troškova i izvršenih isplata.

4) Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka sprovođenja svakog programa, Nacionalni službenik za ovjeravanje je dužan dostaviti Komisiji završni izvještaj o troškovima programa, koristeći model koji je omogućila Komisija. Gdje je primjenljivo, uz isti treba poslati i zahtjev za završno plaćanje.

5) Nacionalni službenik za ovjeravanje dužan je ovjeriti sve finansijske izvještaje, iskaze i račune iz ovog člana. Ovjera označava potvrdu cjelovitosti, tačnosti i istinitosti finansijskih izvještaja, iskaza i računa.

6) Dodatni kriterijumi izvještavanja za nacionalnog službenika mogu biti definisani u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

Kriterijumi izvještavanja za upravljačka tijela u slučajevima indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III

Član 62

1) Upravljačka tijela i posrednička tijela dužni su dostaviti sve neophodne informacije NIPAK-u, nacionalnom službeniku za ovjeravanje i Revizorskom tijelu kako bi se pružila podrška njihovom radu i pripremi njihovih izvještaja.

2) Na početku svake godine, upravljačka tijela i posrednička tijela dužna su dostaviti nacionalnom službeniku za ovjeravanje godišnje finansijske izvještaje, stanje bazirano na uzročnosti prihoda i rashoda za prethodnu finansijsku

godinu za programe za koje su oni odgovorni.

3) Na početku svake godine, upravljačka tijela dužna su dostaviti sve neophodne informacije nacionalnom službeniku za ovjeravanje, godišnje izjave o upravljanju za prethodnu finansijsku godinu ili programe za koje su oni odgovorni. Ove godišnje izjave o upravljanju uputiće na sve značajne aspekte definisane u Aneksu C.

4) Tačan opseg izvještaja, iskaza i izjava iz stavova (2) i (3), njihove formate, metode pripreme, prpratna dokumenta i vremensku skalu definiše nacionalni službenik za ovjeravanje i definišu se u radnim aranžmanima koji se sklapaju između nacionalnog službenika za ovjeravanje i svakog upravljačkog tijela.

5) NIPAK i Komisija mogu zatražiti od upravljačkih tijela i posredničkih tijela da sačine ad hoc, povremene ili periodične izvještaje o sprovođenju programa iz domena njihove nadležnosti. Ovi izvještaji se mogu dati na ispitivanje nadležnoj sektorskoj komisiji za nadgledanje.

6) Dodatni kriterijumi izvještavanja za upravljačka tijela i posrednička tijela mogu biti definisani u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

Kriterijumi izvještavanja za Revizorsko tijelo u slučajevima indirektnog upravljanja od strane korisnice IPA III

Član 63

1) Do 15. februara svake godine, osim gdje je drugačije definisano u Sektorskom ili Finansijskom sporazumu, Revizorsko tijelo je dužno dostaviti Komisiji i Vladi države korisnice IPA III, sa kopijom NIPAK-u i nacionalnom službeniku za ovjeravanje, godišnje mišljenje revizije u skladu sa modelom definisanim u Aneksu E.

2) Do 15. februara svake godine, osim gdje je drugačije definisano u Sektorskom ili Finansijskom sporazumu, Revizorsko tijelo je dužno dostaviti Komisiji godišnji izvještaj o revizorskoj aktivnosti u skladu sa modelom definisanim u Aneksu D, koji je prpratni akt uz godišnje mišljenje revizije iz stava (1).

3) Rok do 15. februara iz stavova (1) i (2) Komisija može produžiti do 1. marta, nakon opravdanog zahtjeva Revizorskog tijela, osim gdje je drugačije definisano u Sektorskom ili Finansijskom sporazumu.

4) U okviru tri mjeseca od kada Nacionalni službenik za ovjeravanje preda završni izvještaj o rashodu, Revizorsko tijelo je dužno poslati Komisiji revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o rashodima u skladu sa modelom definisanim u Aneksu F.

5) Revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o rashodima treba da bude prpraceno završnim izvještajem o revizorskoj aktivnosti u skladu sa modelom koji omogući Komisija.

6) Revizorsko tijelo dužno je dostaviti Komisiji izvještaje o reviziji sistema čim se zaključni kontradiktorni postupak sa relevantnim subjektima revizije.

7) Dalji posebni kriterijumi koji se odnose na izvještaje i mišljenja Revizorskog tijela mogu biti definisani u Sektorskim ili Finansijskim sporazumima.

ODJELJAK VII

ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SARADNJE

GLAVA I

OPŠTE ODREDBE

Modaliteti prekogranične saradnje

Član 64

1) Podrška koja se pruža u skladu s odredbama ovog odjeljka usmjerena je na unapređenje dobrosusjedskih odnosa, podsticanje integracije u Uniju i ubrzanje društveno-ekonomskog razvoja kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.

2) U okviru prekogranične saradnje, podrška se obezbjeđuje za:

- a) prekograničnu saradnju između jedne ili više država članica i jedne ili više država koje su korisnice podrške IPA III;
- b) prekograničnu saradnju između dvije ili više država koje su korisnice podrške IPA III;
- c) učešće države korisnice IPA III u programima transnacionalne i međuregionalne saradnje koji se finansiraju iz Evropskog fonda za regionalni razvoj.

3) Odredbe ovog odjeljka primjenjuju se na modalitet prekogranične saradnje iz tačke (b) u okviru stava 2. Pravila programiranja koja se primjenjuju na programe iz stava 2 tačka (a) i (c), definišu se finansijskim sporazumima koji se zaključuju u skladu sa članom 5 Interreg Uredbe.

Dodatne definicije relevantne za oblast prekogranične saradnje

Član 65

1) Za potrebe ovog odjeljka, primjenjuju se sljedeće definicije:

a) "operacija" označava projekat, ugovor, akciju ili grupu projekata koje bira ugovorno tijelo za predmetni program, ili koji su u njegovoj nadležnosti, a koji doprinose ostvarenju ciljeva relevantnog tematskog prioriteta, odnosno tematskih prioriteta;

b) "aplikant" je fizičko lice ili subjekat koji može, ali ne mora biti pravno lice, a koji je dostavio aplikaciju u okviru poziva za podnošenje aplikacija za dodjelu bespovratnih sredstava;

c) "korisnik" podrazumijeva javno ili privatno tijelo nadležno za pokretanje i sprovođenje operacija u okviru programa prekogranične saradnje;

d) "vodeći korisnik podrške IPA III" označava državu korisnicu IPA III podrške koja je postavljena za vodećeg korisnika i u njoj se nalazi ugovorno tijelo za odgovarajući program prekogranične saradnje;

e) "strukture prekogranične saradnje (SVS)" jesu institucije uključene u pripremu i upravljanje određenog programa prekogranične saradnje u svakoj od država učesnica koje su korisnice podrške IPA III. Obaveze svake pojedinačne strukture prekogranične saradnje definišu se u zavisnosti od modaliteta upravljanja u programima.

Kofinansiranje

Član 66

1) Stopa kofinansiranja od strane Unije, na nivou svakog tematskog prioriteta, može iznositi najviše 85% prihvatljivih troškova u okviru pojedinačnog programa prekogranične saradnje. U okviru prioriteta koji se odnosi na tehničku podršku, stopa kofinansiranja od strane Unije iznosi 100%.

GLAVA II

PRAVILA PROGRAMIRANJA

Tematski prioriteti i fokus prekogranične saradnje u okviru IPA III

Član 67

1) U cilju dodatnog usmjeravanja predviđene podrške, tematski prioriteti predstavljeni u Aneksu III Uredbe za IPA III grupisani su u tematske klustere u okviru programskog okvira za IPA III. Za svaki od programa, država korisnica IPA III podrške može izabrati najviše dva tematska prioriteta, uz tematski klaster, unapređenje kapaciteta regionalnih i lokalnih organa za prevazilaženje izazova na lokalnom nivou."

2) Programi prekogranične saradnje podrazumijevaju i namjenska budžetska izdvajanja za tehničku podršku, kako je naznačeno u članu 73.

Geografska pokrivenost

Član 68

Država korisnica IPA III podrške koja učestvuje u pojedinačnim programima, zajedno sa Komisijom utvrđuje pregled prihvatljivih područja, koja će biti uključena u odgovarajući program prekogranične saradnje.

Priprema, ocjena, odobrenje i dopune programa prekogranične saradnje

Član 69

1) Programi prekogranične saradnje izrađuju se u skladu sa modelom programa koji dostavlja Komisija, a zajedno ih pripremaju zemlje učesnice koje su korisnice podrške IPA III.

2) Za svaki odabrani tematski prioritet, zemlje učesnice utvrđuju konkretne ciljeve, očekivane rezultate, ciljeve, indikatore i vrste aktivnosti koje treba podržavati, uključujući i definisanje glavnih ciljnih grupa i krajnjih korisnika.

3) Vodeća država učesnica, elektronskim putem, podnosi Komisiji na saglasnost program prekogranične saradnje.

4) Komisija ocjenjuje usklađenost programa prekogranične saradnje sa Programskim okvirom za IPA III, kao i njegov očekivani doprinos odabranim tematskim prioritetima koji su definisani u Aneksu III Uredbe za IPA III.

5) Komisija je dužna da svoje komentare dostavi u roku od tri mjeseca od datuma podnošenja programa prekogranične saradnje. Zemlje učesnice su dužne da Komisiji obezbijede sve neophodne dodatne informacije i, u zavisnosti od konkretnog slučaja, revidiraju svoj predlog programa prekogranične saradnje.

6) Prilikom davanja saglasnosti na program prekogranične saradnje, Komisija vodi računa o tome da su svi njeni komentari na odgovarajući način uvršteni u dokument.

7) Programi prekogranične saradnje mogu se mijenjati i dopunjavati na predlog država učesnica, odnosno na predlog Komisije, a u dogovoru sa zemljama učesnicama.

8) Zahtjevi za izmjenama i dopunama programa prekogranične saradnje koje podnose države korisnice IPA III podrške moraju biti dobro obrazloženi i posebno ukazivati na koji način će izmjene programa prekogranične saradnje uticati na

dostizanje predviđenih ciljeva. Uz zahtjeve se dostavlja i revidirani tekst programa. Stavovi od (3) do (6) odnose se na izmjene i dopune programa prekogranične saradnje.

9) Ukoliko se radi o izmjenama koje su čisto administrativne ili lektorske prirode, i koje ne utiču na proces sprovođenja programa prekogranične saradnje, dokument nije potrebno ponovo dostavljati na saglasnost Komisiji. Država korisnica IPA III podrške dužna je da nakon unošenja takvih izmjena, o njima pravovremeno obavijesti Komisiju.

Zahtjev za izmjenu programa može se dostaviti u jednom ili više sljedećih slučajeva:

a) nakon revizije Programskog okvira za IPA III, koja uslovljava i izmjene u strateškim dokumentima, koje značajno utiču na programe prekogranične saradnje, uključujući i promjenu lokacije ugovornog tijela ili izmjene u finansijskom planu;

b) nakon značajnih društveno-ekonomskih promjena u programskoj oblasti;

c) kako bi se uzele u obzir značajne promjene na nivou Unije, u okviru države korisnice IPA III podrške ili promjene prioriteta na regionalnom nivou;

d) na osnovu rezultata evaluacije iz člana 55.

Bilateralni sporazumi između država korisnica IPA III podrške, za potrebe upravljanja programima prekogranične saradnje koji se sprovode u indirektnom upravljanju

Član 70

1) U slučaju indirektnog upravljanja, države korisnice IPA III podrške zaključuju bilateralni sporazum kojim se definišu njihove pojedinačne odgovornosti u procesu sprovođenja predmetnog programa prekogranične saradnje, za cijeli period trajanja programa prekogranične saradnje. Bilateralnim sporazumom se, između ostalog, utvrđuju sljedeće pojedinosti:

a) opis implementacione strukture, njihove uloge i dužnosti;

b) opis sistema upravljanja, kao i finansijskog, kontrolnog sistema, i sistema revizije za programe prekogranične saradnje;

c) osnovne procedure sprovođenja, uključujući i proces selekcije operacija i proces nadgledanja, kako na nivou pojedinačnih operacija, tako na nivou cjelokupnih programa prekogranične saradnje;

d) odredbe kojima se obezbjeđuje zakonitost i regularnost troškova koje snose korisnici, i kojima je predviđeno sprovođenje verifikacija iz Klauzule 8 stav 1 tačka b i c Aneksa A uz ovaj sporazum;

e) korektivne mjere u slučaju problema u sprovođenju;

f) odredbe kojima se garantuje dobro finansijsko upravljanje sredstvima koja su opredijeljena za program prekogranične saradnje, kao i povraćaj neopravdano isplaćenih sredstava;

g) procedure za izuzeće od obaveze plaćanja poreza iz člana 28;

h) pojedinosti o finansijskom upravljanju u okviru programa, uključujući i plaćanja između država korisnica IPA III podrške, vođenje dokumentacije, obaveze izvještavanja, kao i izvještavanje nepravilnostima.

GLAVA III

OPERACIJE

Odabir operacija

Član 71

1) Operacije koje su odabrane u okviru programa prekogranične saradnje treba da imaju očigledan prekogranični efekat i doprinos.

2) Izbor operacija koje se finansiraju u okviru programa prekogranične saradnje vrši ugovorno tijelo kroz poziv za dostavljanje projektnih predloga koji važi za cjelokupno prihvatljivo područje.

3) Države korisnice IPA III podrške koje učestvuju u programu mogu da identifikuju odgovarajuće operacije za finansiranje i mimo poziva za dostavljanje projektnih predloga. U tom slučaju, mogućnost za takve operacije biće posebno naznačena u samom programu prekogranične saradnje, u skladu sa članom 69.

4) Odabrane operacije prekogranične saradnje uključuju korisnike iz najmanje dvije države korisnice IPA III podrške. Korisnici su dužni da sarađuju u osmišljavanju i sprovođenju operacija. Osim toga, dužni su da sarađuju i na pitanjima obezbjeđivanja kadrova ili finansiranja operacija, odnosno u oba slučaja.

5) Operacija se može sprovoditi na teritoriji samo jedne države korisnice IPA III podrške, pod uslovom da se definišu prekogranični efekti i koristi.

Korisnici

Član 72

1) Korisnici na projektima su subjekti osnovani na teritoriji države korisnice IPA III podrške koja učestvuje u programu.

2) Korisnici su dužni da imenuju vodećeg korisnika. Vodeći korisnik preuzima odgovornost za sprovođenja cjelokupne

operacije, prati da li se operacija sprovodi u skladu s uslovima iz ugovora i definiše sporazume sa drugim korisnicima, kako bi obezbijedio dobro finansijsko upravljanje sredstvima koja su opredijeljena za predmetnu operaciju, uključujući i sporazume za povraćaj neopravdano isplaćenih iznosa.

Tehnička podrška

Član 73

1) Svaki program prekogranične saradnje uključuje namjenska budžetska sredstva koja se izdvajaju za projekte tehničke podrške, a koja mogu iznositi najviše 10% ukupnog predviđenog EU doprinosa za program prekogranične saradnje.

2) Tehnička podrška, između ostalog, može da uključuje sljedeće:

a) aktivnosti pripreme, upravljanja, nadgledanja, evaluacije, informisanja, komunikacije, umrežavanja, rješavanja sporova, kontrole i revizije koje podrazumijeva sprovođenje programa;

b) aktivnosti kojima se osnažuju administrativni kapaciteti za sprovođenje programa prekogranične saradnje;

c) aktivnosti kojima se smanjuje administrativno opterećenje za korisnike, što uključuje i uspostavljanje sistema za elektronsku razmjenu podataka i aktivnosti kojima se osnažuju kapaciteti i razmjenjuju primjeri najbolje prakse između nadležnih organa u državama korisnicama IPA III podrške i samih korisnika, a za potrebe upravljanja podrškom IPA III.

d) finansiranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata.

3) Tehnička podrška može se odnositi i na prethodne, ali i predstojeće programske periode.

4) U skladu sa članom 29 stav 2, troškovi tehničke podrške koji nastaju u procesu pripreme programa prekogranične saradnje i uspostavljanja sistema upravljanja i kontrole mogu biti prihvatljivi i prije samog potpisivanja odgovarajućeg finansijskog sporazuma, ugovora i adenduma, u slučajevima koji su predviđeni članom 27 stav 6 Uredbe o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju.

GLAVA IV

SPROVOĐENJE PROGRAMA

Modaliteti za sprovođenje programa

Član 74

Programi prekogranične saradnje sprovode se pod direktnim ili indirektnim upravljanjem sa vodećom državom korisnicom IPA III podrške.

GLAVA V

PROGRAMSKE STRUKTURE I NADLEŽNA TIJELA, I NJIHOVE OBAVEZE

Strukture i organi nadležni za upravljanje programima prekogranične saradnje

Član 75

1) Sljedeće strukture iz člana 10 uključene su u upravljanje programima prekogranične saradnje u okviru države korisnice IPA III podrške:

a) nacionalni koordinatori za lpu iz zemalja učesnica u programu prekogranične saradnje i, u zavisnosti od konkretnog slučaja, koordinatori za teritorijalnu saradnju, koji su dužni da zajednički osiguraju da su ciljevi definisani određenim programima prekogranične saradnje usklađeni sa ciljevima Programskog okvira za IPA III;

b) NAO i upravljačka struktura u vodećoj državi korisnici IPA III podrške, ukoliko se program prekogranične saradnje sprovodi u indirektnom upravljanju;

c) strukture za prekograničnu saradnju u svim državama korisnicama IPA III podrške koje su dužne da blisko sarađuju u procesu programiranja i sprovođenja relevantnih programa prekogranične saradnje. Ukoliko se program sprovodi u indirektnom upravljanju, strukture za prekograničnu saradnju u vodećoj državi korisnici IPA III podrške vrše dužnosti Upravljačkog tijela. Upravljačko tijelo je dužno da imenuje posrednička tijela.

d) Revizorsko tijelo, kako je naznačeno u članu 10 stav 1, tačka e, kada se program prekogranične saradnje sprovodi u indirektnom upravljanju sa državom korisnicom IPA III podrške.

2) Države korisnice IPA podrške dužne su da za svaki program prekogranične saradnje uspostave zajednički odbor za nadgledanje (ZON) koji će takođe vršiti ulogu i sektorskog odbora za nadgledanje iz člana 53.

3) Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) uspostavlja se za potrebe pružanja podrške Komisiji, programskim upravljačkim strukturama i nadležnim tijelima, kao i ZON-u. Jedan ZTS može pružati podršku u procesu pripreme i sprovođenja više programa prekogranične saradnje.

Strukture prekogranične saradnje i Upravljačko tijelo

Član 76

1) Strukture prekogranične saradnje uspostavljaju se u okviru administrativne strukture svake države korisnice IPA III podrške koja učestvuje u programu, a za potrebe pripreme, sprovođenja i upravljanja programima prekogranične saradnje. Postoji mogućnost da se ista struktura prekogranične saradnje iskoristi za više programa prekogranične saradnje.

2) U slučaju indirektnog upravljanja, struktura za prekograničnu saradnju u okviru vodeće države korisnice IPA III podrške preuzima ulogu Upravljačkog tijela.

3) Strukture prekogranične saradnje iz država korisnica IPA III podrške dužne su da blisko saraduju u izvršenju obaveza od zajedničkog interesa. Zajednički izvršavaju sljedeće obaveze i preuzimaju sljedeće zadatke:

- a) pripremaju programe prekogranične saradnje u skladu sa članom 69, i rade na njihovoj reviziji;
- b) pripremaju bilateralne sporazume u skladu sa članom 70, u slučaju indirektnog upravljanja, i staraju se o njihovoj primjeni;
- c) zajednički se staraju o ispunjavanju svih obaveza koje su predviđene stavom 4 i 5 u okviru ovog člana;
- d) osiguravaju učešće na sastancima ZON-a, kao i drugim bilateralnim sastancima;
- e) kandiduju svoje predstavnike u ZON-u;
- f) uspostavljaju Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) i vode računa da on raspolaže potrebnim kadrom;
- g) pripremaju i sprovode strateške odluke ZON-a;
- h) pružaju podršku radu ZON-a i pružaju mu informacije neophodne za realizaciju obaveza, prije svega one podatke koji se odnose na napredak operativnog programa u ostvarivanju specifičnih ciljeva i targeta u okviru tematskih prioriteta koji su predviđeni programom prekogranične saradnje;
  - i) uspostavljaju sistem za prikupljanje pouzdanih informacija o sprovođenju programa prekogranične saradnje;
  - j) izrađuju godišnje i završne izvještaje o sprovođenju iz člana 80;
  - k) pripremaju i sprovode koherentni plan o komunikacijama i promociji;
  - l) pripremaju godišnji plan rada za ZTS, koji odobrava ZON;

4) Ukoliko država korisnica IPA III podrške sprovodi program prekogranične saradnje u indirektnom upravljanju, Upravljačko tijelo je dužno da, uz odredbe iz Klauzule 6 u Aneksu A, izvršava sljedeće:

- a) kandiduje članove s pravom glasa u evaluacionoj komisiji i vodi računa da evaluaciona komisija uključuje jednog člana s pravom glasa više iz države koja nije vodeći partner, dok je posredničko tijelo dužno da, u okviru svojih ovlašćenja, imenuje predsjedavajućeg i sekretara u komisiji;
- b) priprema tehničku dokumentaciju koja je potrebna za raspisivanje poziva, a u bliskoj saradnji sa drugom državom korisnicom IPA III podrške koja učestvuje u programu;
- c) sprovodi aktivnosti praćenja implementacije, nadgleda tehničke aspekte operacija i potvrđuje da su operacije sprovedene u saradnji sa drugom državom učesnicom;

5) Ukoliko vodeća država korisnica sprovodi program prekogranične saradnje u indirektnom upravljanju, a strukture i nadležni organi definisani u članu 10 stav 1 tačke a-d, ne mogu da sprovode aktivnosti provjere sistema upravljanja na programskom području, države učesnice su dužne da utvrde na koji način će se sprovoditi ti aktivnosti provjere sistema upravljanja. Modaliteti za sprovođenje takvih provjera definišu se u bilateralnim sporazumima iz člana 70.

Revizorsko tijelo

Član 77

1) Ukoliko država korisnica IPA III podrške sprovodi program prekogranične saradnje u indirektnom upravljanju, revizorsko tijelo za relevantni program nalazi se u državi koja je vodeći partner u programu.

2) U slučaju da revizorsko tijelo iz stava 1 ovog člana nema ovlašćenje da neposredno vrši svoje funkcije na cijeloj teritoriji programa prekogranične saradnje, podršku mu pruža grupa revizora u čijem sastavu je po jedan predstavnik svake od država korisnica IPA III podrške koje učestvuju u programu prekogranične saradnje. Grupom revizora predsjedava revizorsko tijelo države koja je vodeći partner u programu. Posebni modaliteti za vršenje tih funkcija definišu se u bilateralnom sporazumu iz člana 70.

Zajednički odbor za nadgledanje (ZON)

Član 78

1) Najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu prvog Finansijskog sporazuma, države korisnice IPA III podrške dužne su da uspostave ZON.

2) Svaka država korisnica IPA III podrške koja učestvuje u programu imenuje svoje predstavnike u ZON.

3) U sastavu ZON-a su predstavnici NIPAK-a i koordinatori za teritorijalnu saradnju, u zavisnosti od slučaja, kao i predstavnici država korisnica IPA III podrške (nadležni organi na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou) uključujući strukture za prekograničnu saradnju, kao i, tamo gdje je relevantno, druge partnere, kao što su organizacije civilnog društva. Komisija učestvuje u radu ZON-a u svojstvu savjetnika.

- 4) ZON-om predsjedava država korisnica IPA III podrške koja nije vodeći partner u programu.
- 5) ZON se sastaje najmanje dva puta godišnje. Mogu se sazivati i vanredne sjednice, na zahtjev država korisnica IPA III podrške ili Komisije.
- 6) ZON usvaja poslovnik, koji priprema u konsultacijama sa strukturama za prekograničnu saradnju, NIPAK-om i Komisijom.
- 7) Svaka država korisnica IPA III podrške ima jednaka prava glasa bez obzira na broj predstavnika koje je imenovala.
- 8) ZON je dužan da:
  - a) utvrdi tematske prioritete, specifične ciljeve, ciljne korisnike i poseban fokus za svaki od poziva za dostavljanje projektnih predloga koje odobrava Komisija;
  - b) pregleda i daje savjetodavno mišljenje na spisak operacija odabranih u okviru poziva za dostavljanje projektnih predloga prije konačne odluke o dodjeljivanju granta. Ugovorno tijelo donosi konačnu odluku o dodjeljivanju granta;
  - c) analizira ostvareni napredak u procesu ostvarivanja specifičnih ciljeva, očekivanih rezultata i targeta u okviru tematskih prioriteta definisanih u programu prekogranične saradnje, na osnovu informacija koje dobija od struktura za prekograničnu saradnju država korisnica IPA III podrške. Napredak se prati u odnosu na indikatore definisane za program prekogranične saradnje;
  - d) analizira odgovarajuće nalaze i zaključke kao i predloge za naknadne korektivne mjere koje su definisane na osnovu provjera na licu mjesta, procesa nadgledanja i evaluacije, ukoliko postoje;
  - e) daje saglasnost na predlog da se revidira program prekogranične saradnje. Kada god je potrebno, može davati predloge da se izmijeni program prekogranične saradnje, kao što se navodi u članu 69 stav 7, kako bi obezbijedio ostvarivanje ciljeva programa prekogranične saradnje i unaprijedio efikasnost, djelotvornost, efekat i održivost IPA III podrške. ZOM može da daje i preporuke za eventualno unapređenje postupka sprovođenja programa prekogranične saradnje;
  - f) pregleda i daje saglasnost na plan komunikacija i vidljivosti za program prekogranične saradnje;
  - g) pregleda i daje saglasnost na plan evaluacije iz člana 56 stav 2;
  - h) pregleda i daje saglasnost na godišnje i završne izvještaje o sprovođenju iz člana 80;
  - i) pregleda i daje saglasnost na godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata.
- 9) ZON podnosi izvještaj IPA nadglednom odboru države korisnice IPA III podrške koja je vodeći partner u programu.

Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)

Član 79

- 1) ZTS za program prekogranične saradnje osniva se kako bi pružao podršku Komisiji, strukturama za prekograničnu saradnju, Upravljačkom tijelu i ZON-u, prema potrebi. ZTS se nalazi u državi korisnici IPA III podrške koja je vodeći partner u programu. ZTS može imati filijalu (kancelariju Antene) u drugoj državi učesnici. ZTS i kancelarija Antene nalaze se na samom programskom području, osim u slučajevima kada se Komisija i države korisnice postignu drugačiji dogovor.
- 2) Rad ZTS-a finansira se iz budžeta za tehničku podršku.
- 3) Osoblje ZTS-a čine državljani obje države korisnice IPA III podrške koje učestvuju u programu prekogranične saradnje.
- 4) ZTS-om upravlja struktura za prekograničnu saradnju u okviru države korisnice IPA III podrške koja je vodeći partner u programu.
- 5) Svake godine, strukture za prekograničnu saradnju pripremaju plan rada za ZTS i dostavljaju ga ZOM-u na uvid i saglasnost.
- 6) ZTS ne učestvuje u provjerama upravljanja ili evaluacionim komisijama, niti doprinosi njihovom sprovođenju, odnosno radu.
- 7) ZTS može, između ostalih, izvršavati i sljedeće zadatke:
  - a) organizovanje sastanaka ZOM-a, uključujući izradu zapisnika i njegovu distribuciju;
  - b) pružanje podrške potencijalnim aplikantima u procesu traženja partnera i izradi projekta, organizovanje info dana i radionica; uspostavljanje i održavanje mreže zainteresovanih strana;
  - c) savjetovanje korisnika i partnera u procesu sprovođenja operacija;
  - d) priprema, sprovođenje i izvještavanje o posjetama koje imaju za cilj nadgledanje operacija prekogranične saradnje;
  - e) uspostavljanje sistema za prikupljanje pouzdanih informacija o sprovođenju programa prekogranične saradnje;
  - f) dostavljanje informacija pri izradi godišnjih i završnih izvještaja o sprovođenju programa prekogranične saradnje;
  - g) planiranje i realizacija informativnih kampanja i drugih aktivnosti koje imaju za cilj informisanje javnosti o programima prekogranične saradnje, uključujući i izradu promotivnog materijala o programu prekogranične saradnje i održavanje veb-sajta programa prekogranične saradnje.

GLAVA VI

IZVJEŠTAVANJE

Godišnji i završni izvještaji o sprovođenju programa

Član 80

1) Kako je predviđeno zahtjevima za izvještavanje koji su definisani u Glavi III, strukture za prekograničnu saradnju izrađuju godišnji i završni izvještaj o sprovođenju, za svaki od programa prekogranične saradnje. Završni izvještaj može da uključuje i posljednji godišnji izvještaj. Izvještaj se priprema u skladu sa modelom koji se nalazi u prilogu finansijskog sporazuma.

2) Nakon što ZON razmotri i odobri predmetne izvještaje, oni se, po potrebi, dostavljaju NIPAK-u i nacionalnom službeniku za ovjeravanje države korisnice IPA III podrške koja je vodeći partner u programu. NIPAK u vodećoj državi dostavlja izvještaje NIPAK-u druge države učesnice i Komisiji, kako je predviđeno zahtjevima za izvještavanje koji su definisani u Glavi III.

ODJELJAK VIII

ZAVRŠNE ODREDBE

Komunikacija

Član 81

Razmjena informacija i dokumenata između Komisije i države korisnice IPA III podrške u vezi sa programiranjem, programima, i njihovim izmjenama, kao i razmjena dokumentacije o sprovođenju programa vrši se elektronskim putem, u mjeri u kojoj je to moguće. Modalitete za razmjenu podataka utvrđuju Komisija i država korisnica IPA III podrške i definišu ih u sektorskom ili finansijskom sporazumu.

Konsultacije

Član 82

1) Sva pitanja koja se tiču izvršenja ili tumačenja ovog Sporazuma rješavaju se u konsultacijama između Strana potpisnica, što, ukoliko je potrebno, može rezultirati i njegovim izmjenama i dopunama.

2) U slučaju neizvršenja obaveze predviđene ovim Sporazumom i nepreduzimanja blagovremenih korektivnih mjera, Komisija može da suspenduje ovaj Sporazum, kako je predviđeno članom 90.

3) Država korisnica IPA III podrške može se, u cjelini ili dijelom, odreći sprovođenja podrške IPA III. Korisnica IPA III podrške dužna je da o tome dostavi obavještenje najmanje 6 mjeseci unaprijed. Strane ugovornice u ovom Sporazumu definišu pojedinih pomenutog odricanja razmjenom pisama ili izmjenom odgovarajućeg finansijskog sporazuma, u zavisnosti od slučaja.

Mjerodavno pravo, rješavanje sporova

Član 83

1) Na ovaj sporazum primjenjuje se pravo EU.

2) Ukoliko spor koji se javio u vezi sa tumačenjem, primjenom ili važenjem ovog Sporazuma nije moguće riješiti mirnim putem, isti se rješava putem arbitražnog postupka u skladu s Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, na način kako slijedi:

a) Sastav vijeća

Za sporove od [500.000] eura ili veće vrijednosti: vijeće čine tri arbitra. Svaka strana je dužna da imenuje po jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana od dana kad im je upućeno obavještenje o arbitraži. Dva arbitra koja imenuju strane dužna su da odrede trećeg arbitra, koji postupa u svojstvu predsjedavajućeg.

Za sporove čija je vrijednost ispod [500.000] eura: vijeće čini jedan arbitar, osim u slučaju kada se strane dogovore drugačije.

Ukoliko vijeće nije osnovano u roku od 80 kalendarskih dana nakon što je upućeno obavještenje o arbitraži, bilo koja od strana može zatražiti od sekretarijata Stalnog arbitražnog suda ili drugog neutralnog nadležnog organa, koji je prihvatljiv za obje strane, da odredi potrebnog arbitra(e).

b) Sjedište arbitraže Arbitražno vijeće zasijeda u Hagu, Holandija.

c) Jezik

Postupak se vodi na engleskom jeziku ili službenom jeziku Evropske unije, koji je prihvatljiv za obje strane. Uz saglasnost strana postpisnica, dokazi se mogu izvoditi i na drugim jezicima.

d) Postupak

Isključena je mogućnost pribjegavanja privremenim mjerama, intervencijama treće strane i intervencijama amicus curiae.

Ukoliko se jedna od strana vijeću obrati zahtjevom da se određene informacije ili materijali tretiraju kao povjerljivi, odluka se donosi u formi obrazloženog rješenja, nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za dostavljanje

opservacija). Vijeće je dužno da razmotri razloge za takav zahtjev, prirodu informacija i pravo na djelotvornu sudsku zaštitu. Vijeće može naročito:

- Izvršiti objelodanjivanje, što podliježe specifičnim obavezama, ili
- Donijeti odluku protiv objelodanjivanja, ali naložiti pripremu nepovjerljive verzije ili sižea informacije ili materijala, koji sadrže dovoljno podataka koji bi omogućili drugoj strani da izrazi svoja gledišta na smislen način.

Ako se od vijeća zahtijeva da sasluša slučaj iza zatvorenih vrata (in camera), odluka će biti donesena nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za dostavljanje opservacija). Vijeće će uzeti u obzir razloge za zahtjev i primjedbe druge strane (ukoliko ih bude).

Ukoliko se od vijeća bude zahtijevalo da tumači ili primjenjuje zakon Evropske unije, ono će obustaviti postupak i zahtijevati od "Predsjednika Vrhovnog suda u Parizu" (President du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui" - rezervni sudija), u skladu sa članovima 1460 i 1505 Zakonika o parničnom postupku Francuske, da traži preliminarnu presudu od Suda pravde Evropske unije (Evropskog suda pravde), u saglasnosti sa Članom 267 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU). Postupak pred arbitražnim tribunalom će se nastaviti kada rezervni sudija ("juge d'appui") donese odluku. Odluka Evropskog suda pravde i rezervnog sudije ("juge d'appui") će biti obavezujuća za vijeće.

Arbitražna odluka će biti konačna i obavezujuća po strane i one će je sprovesti bez odlaganja.

Bilo koja od strana može, ipak, zahtijevati da odluka bude razmotrena (revidirana) od strane Apelacionog suda u Hagu, (Gerechthshof Den Haag) na osnovu relevantnog domaćeg zakona. U navedenom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do kraja pomenutog postupka. Odluka suda za reviziju će biti obavezujuća za vijeće.

e) Troškovi

Troškovi arbitraže će podrazumijevati sljedeće:

- Naknade i razumne troškove arbitara,
- Razumne troškove eksperata i vještaka, u skladu sa odobrenjem od strane vijeća i
- Naknade i troškove Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda (PCA) za arbitražni postupak (npr. katering, finansijska podrška za službenike/činovnike, prostorije, prevođenje).

Naknade za arbitre neće prelaziti iznos od EUR [30.000] po arbitru, kada je vrijednost spora ispod EUR [1.000.000] 9% vrijednosti spora, ukoliko je pomenuti iznos iznad EUR [1.000.000]. U svakom slučaju, naknade za arbitre neće prelaziti iznos od EUR [300.000].

Troškove arbitraže će snositi strane u jednakim dijelovima, osim ukoliko ne bude drugačije dogovoreno.

Strane će snositi sopstvene troškove pravnog (zakonskog) zastupanja i ostale troškove koji budu u vezi sa arbitražom.

f) Privilegije i povlastice

Sporazum za vršenje arbitraže shodno 2012 Pravilima arbitraže Stalnog arbitražnog suda (PCA) ne predstavlja i ne može biti tumačen kao odricanje od privilegija ili povlastica bilo koje od strana, na koje one imaju pravo.

Sporovi sa trećim stranama

Član 84

1) Ne dovodeći u pitanje nadležnost suda, koji je ugovorom koji se finansira iz podrške IPA III određen kao nadležni sud za rješavanje sporova proisteklih iz ugovora između ugovornih strana, Unija na teritoriji Crne Gore uživa imunitet od parničnog postupka, uključujući arbitražu, izuzev u slučajevima iz člana 83 ovog sporazuma, i drugog sudskog postupka u vezi sa bilo kojim sporom između Evropske komisije i/ili korisnice IPA III i treće strane, ili između trećih strana, koje se neposredno ili posredno odnosi na pružanje podrške EPA III korisnici shodno ovom sporazumu, izuzev u slučajevima kada se Unija izričito odrekla svog imuniteta.

2) Država korisnica IPA III podrške dužna je da u svakom sudskom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili upravnim organom u Crnoj Gori potvrdi taj imunitet i zauzme stav kojim se u potpunosti uzimaju u obzir interesi Unije. Kada je potrebno, korisnica IPA III podrške i Komisija pristupaju prethodnim konsultacijama o stavu koji treba zauzeti.

Obavještenja

Član 85

1) Sva komunikacija u vezi sa ovim sporazumom vrši se u pisanoj formi, na engleskom jeziku. Sva obavještenja moraju biti potpisana i predana u originalu, ili skeniranoj verziji originalnog primjerka.

2) Sva pisana komunikacija u vezi s ovim sporazumom upućuje se na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

European Commission

Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations

Adresa

E-mail

Za korisnicu IPA III podrške:

Adresa

E-mail

Aneksi

Član 86

Aneksi uz ovaj sporazum čine njegov sastavni dio.

Stupanje na snagu

Član 87

Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada posljednja strana potpisnica u pisanoj formi obavijesti drugu stranu o prihvatanju Sporazuma u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili važećom procedurom.

Važenje Okvirnog sporazuma za IPA II podršku

Član 88

Okvirni sporazumi koje su potpisali Komisija i Crna Gora i dalje važe za podršku usvojenu u okviru prethodnih instrumenata pretprijetne podrške, sve dok se takva podrška u potpunosti ne realizuje u skladu s uslovima koji su predviđeni relevantnim okvirnim sporazumima.

Izmjene i dopune

Član 89

Ovaj sporazum će biti pregledan (revidiran) nakon srednjoročne evaluacije Instrumenta za pretprijetnu podršku.

Bilo koja izmjena i dopuna dogovorena među Stranama će biti sačinjena u pismenom obliku i ista će predstavljati dio ovog Sporazuma. Pomenuta izmjena i dopuna će stupiti na snagu u skladu sa postupkom definisanim u članu 87. Komisija može promijeniti ili ažurirati jednostrano Aneks, uz izuzetak Aneksa A.

Suspenzija Sporazuma od strane Komisije i njegov raskid

Član 90

1) Ovaj sporazum ostaje na snazi tokom neodređenog vremenskog perioda, osim u slučaju kada je isti obustavljen (suspendovan) od strane Komisije ili raskinut posredstvom pisanog obavještenja bilo koje od strana. Suspenzija od strane Komisije će stupiti na snagu bez odlaganja, osim u slučaju kada je u obavještenju drugačije naznačeno. Raskid će stupiti na snagu tri (3) mjeseca nakon datuma pismenog obavještenja.

2) Nakon suspenzije od strane Komisije ili raskida ovog sporazuma na inicijativu bilo koje od strana, bilo kakva pomoć koja još uvijek bude u procesu izvršenja biće obustavljena od strane Komisije ili prekinuta, osim u slučaju uvažavanja stečenih prava u skladu sa posebnim ugovorima koje finansira IPA.

Restriktivne mjere Evropske unije (EU)

Član 91

1) Definicije

a) "Restriktivne mjere Evropske unije (EU)" označavaju restriktivne mjere, koje su usvojene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (TFEU).

b) "Lice pod restrikcijom/ograničenjem" označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca označene od strane Evropske unije kao lica koja podliježu Restriktivnim mjerama Evropske unije (EU)⁶⁷.

2) U svim svojim odnosima, strane priznaju da, u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije (EU), bilo kakva finansijska sredstva Evropske unije (EU) ili ekonomski resursi neće biti učinjeni raspoloživim, posredno ili neposredno, licima pod restrikcijom/ograničenjem, odnosno neće biti dostupni za njihovu dobrobit.

3) Korisnik IPA III vodi računa da nijedna transakcija koja podliježe verifikovanom udaru sa liste sankcija Evropske unije neće imati korist, direktno ili indirektno, od sredstava Evropske unije (EU). Korisnik EPA III se obavezuje da garantuje za ovu obavezu:

(a) Posredstvom pažljivog pregledanja udara sa liste sankcija Evropske unije (EU), prije sklapanja relevantnih ugovora, i plaćanja shodno pomenutim ugovorima, u odnosu na svakog ugovarača, korisnika granta, i krajnjeg primaoca, sa kojima korisnica IPA III ima ili se očekuje da će imati direktni ugovorni odnos (direktni primalac), u cilju procjene da li je pomenuti primalac lice pod restrikcijom (ograničenjem).

(b) Posredstvom pažljivog pregledanja ili putem drugih adekvatnih sredstava (što može uključivati ex-post verifikaciju) na osnovu pristupa zasnovanog na riziku, da nijedno lice koje bi na indirektnan način primilo finansiranje Evropske unije (EU) ne bude lice pod restrikcijom (ograničenjem).

4) U slučaju da korisnica IPA III procijeni da je bilo koji od primalaca (direktnih ili indirektnih) finansiranja Evropske unije (EU) lice pod restrikcijom (ograničenjem), o tome će bez odlaganja obavijestiti Komisiju.

5) Ne dovodeći u pitanje obavezu pod tačkom 3 u tekstu iznad, u slučaju da Komisija procijeni da upotreba finansijske

podrške Unije u okviru IPA III, ima za posljedicu ili je imala za posljedicu kršenje restriktivnih mjera Evropske unije (EU), odgovarajući iznosi neće biti podobni za finansijsku podršku Unije u okviru IPA III. Navedeno ne dovodi u pitanje prava Komisije da obustavi ili prekine aktivnost na koju pomenuto kršenje ima uticaj, da povрати sva sredstva Evropske unije koja je obezbijedila Komisija, ili da obustavi ili prekine ovaj Partnerski sporazum.

6) Određivanje korektivnih mjera će biti izvršeno u skladu sa principom proporcionalnosti. Korektivne mjere će se primjenjivati samo na sredstva Evropske unije (EU), koja su učinjena raspoloživim ili dostupnim za dobrobit primaoca, u vremenskom periodu tokom kojeg je isti ostao lice pod ograničenjem/restrikcijom.

7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke koji su sadržani u Restriktivnim mjerama Evropske unije (EU).

Ovaj sporazum je sačinjen u dva (2) originalna primjerka na engleskom jeziku.

Potpisano, za i u ime Vlade Crne Gore, u Podgorici, dana

---

⁶⁷ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je IT alatka za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih (zakonskih) akata, objavljenih u Službenom glasniku Evropske unije (OJ). U slučaju nesaglasnosti između objavljenih pravnih (zakonskih) akata i ažuriranih informacija na veb-sajtu, verzija u Službenom glasniku Evropske unije će imati prednost (primat).

Gđa Jovana Marović

Potpredsjednica Vlade za spoljnu politiku, evropske integracije i regionalnu saradnju i ministarka evropskih poslova

Potpisano, za i u ime Komisije, u Briselu, dana 13.04.2022.

Gđa Michela Matuella

V.d. direktorica

NAPOMENA REDAKCIJE: Prilog u PDF formatu možete preuzeti klikom na sledeći link:

Prilog

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore - Međunarodni ugovori".

Broj: 31-2/22-1/4

EPA 564 XXVII

Podgorica, 29. septembar 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica

Danijela Đurović, s.r.